

Τα δικαιώματα της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

Εσωτερικές
υποθέσεις

Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε
απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ορισμένες εταιρείες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00 800 ή μπορεί να χρεώνουν την κλήση

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το διαδίκτυο (<http://europa.eu>).

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2013

ISBN 978-92-79-28442-7

doi:10.2837/48246

© Ευρωπαϊκή Ένωση, 2013

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Printed in Belgium

ΤΥΠΩΜΕΝΟ ΣΕ ΧΑΡΤΙ ΛΕΥΚΑΣΜΕΝΟ ΧΩΡΙΣ ΣΤΟΙΧΕΙΑΚΟ ΧΛΩΡΙΟ (ECF)

Πρόλογος

Cecilia Malmström,
ευρωπαϊκά επίτροπος Εσωτερικών Υποθέσεων

«Η εμπορία ανθρώπων είναι η σύγχρονη δουλεία και αποτελεί κατάφωρη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρόκειται για σοβαρό έγκλημα που επηρεάζει γυναίκες, άνδρες, κορίτσια και αγόρια όλων των εθνικοτήτων, προκαλώντας βαριές βλάβες στα θύματά της που διαρκούν για ολόκληρη τη ζωή τους. Για την προστασία και την υποστήριξη των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και για να βοηθηθούν στο μέτρο του δυνατού, η νομοθεσία της ΕΕ αναγνωρίζει ότι έχουν

ορισμένα δικαιώματα —στη νομική προστασία, την ιατρική βοήθεια, την προσωρινή διαμονή και άλλα. Για να γίνουν γνωστά και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά τα εν λόγω δικαιώματα στην πράξη, τα θύματα και όσοι εργάζονται στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων χρειάζονται σαφείς και προσβάσιμες πληροφορίες σχετικά με το περιεχόμενο αυτών των δικαιωμάτων. Ελπίζω ότι η παρούσα ανασκόπηση των δικαιωμάτων της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων θα βοηθήσει τις αρχές στα κράτη μέλη της ΕΕ στην καθημερινή τους εργασία για να παρέχουν τη βοήθεια και την προστασία που χρειάζονται και δικαιούνται τα θύματα.»

Cecilia Malmström

Εισαγωγή

Η αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων αποτελεί προτεραιότητα για την Ένωση και τα κράτη μέλη. Η προσέγγιση της ΕΕ αναγνωρίζει ότι η εμπορία ανθρώπων σχετίζεται ειδικά με το φύλο. Τοποθετεί το θύμα και τα ανθρώπινα δικαιώματά του στο επίκεντρο και αναγνωρίζει την ανάγκη για προσέγγιση με γνώμονα το παιδί. Τονίζει επίσης την ανάγκη για συντονισμένη, πολυκλαδική δράση.

Η σαφής και συνεπής ενημέρωση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων σχετικά με τα δικαιώματά τους είναι ουσιώδης. Τα εν λόγω δικαιώματα καλύπτουν από τη βοήθεια (έκτακτης ανάγκης) και την υγειονομική περίθαλψη μέχρι τα δικαιώματα των εργαζομένων, τα δικαιώματά τους σχετικά με την πρόσβαση στη δικαιοσύνη και σε δικηγόρο, καθώς και τις δυνατότητες να εγείρουν αξίωση αποζημίωσης. Το παρόν έγγραφο αποτελεί επισκόπηση των δικαιωμάτων αυτών με βάση τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οδηγίες της ΕΕ, αποφάσεις-πλαίσια και νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Στο τέλος κάθε κεφαλαίου έχουν προστεθεί επιπλέον δικαιώματα για τους ανήλικους.

Το παρόν έγγραφο απευθύνεται στα θύματα και σε όσους ασκούν συναφή επαγγέλματα, οι οποίοι αναζητούν μια επισκόπηση των δικαιωμάτων βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ, καθώς και στα κράτη μέλη που καταρτίζουν παρόμοιες επισκοπήσεις των δικαιωμάτων στον τομέα της εμπορίας ανθρώπων σε εθνικό επίπεδο. Η νομοθεσία της ΕΕ παρέχει ελάχιστα πρότυπα, αλλά τα κράτη μέλη μπορούν να τα υπερβούν κατά περίπτωση.

Τα δικαιώματα που προκύπτουν από τη νομοθεσία της ΕΕ, τα οποία πρέπει να μεταφερθούν από τα κράτη μέλη στο εθνικό τους δίκαιο μετά τη δημοσίευση του παρόντος εγγράφου, επισημαίνονται στο κείμενο με πλάγια γράμματα.

Για τους σκοπούς των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων που περιλαμβάνονται στο παρόν έγγραφο, ο όρος «ανήλικος» σημαίνει κάθε πρόσωπο ηλικίας κάτω των 18 ετών. Όταν η ηλικία του θύματος είναι αβέβαιη και υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι πρόκειται για ανήλικο, τεκμαίρεται ότι το θύμα είναι ανήλικος.

Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, ο όρος «θύμα» αναφέρεται σε πρόσωπο που έχει γίνει αντικείμενο εμπορίας ανθρώπων.

Για τους σκοπούς του παρόντος εγγράφου, οι όροι «δράστης» και «παραβάτης» αναφέρονται στο πρόσωπο ή τα πρόσωπα που έχουν κατηγορηθεί ή έχουν καταδικαστεί για εμπορία ανθρώπων.

«Υπήκοος τρίτης χώρας» είναι άτομο που δεν είναι πολίτης ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με το παρόν έγγραφο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εφαρμόζει μια από τις δράσεις της στρατηγικής της ΕΕ για την εξάλειψη της εμπορίας ανθρώπων (2012-2016), συγκεκριμένα τη Δράση 4: Παροχή πληροφοριών για τα δικαιώματα των θυμάτων στο πλαίσιο της Προτεραιότητας Α: Εντοπισμός, προστασία και συνδρομή των θυμάτων εμπορίας.

Ο όρος «εμπορία ανθρώπων» όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της οδηγίας 2011/36/ΕΕ:

1. Η πρόσληψη, μεταφορά, διακίνηση, στέγαση ή υποδοχή προσώπων, συμπεριλαμβανομένης και της ανταλλαγής ή της μεταβίβασης εξουσίας επί των προσώπων αυτών, με την απειλή της χρήσης ή τη χρήση βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, με απαγωγή, απάτη, παραπλάνηση, κατάχρηση εξουσίας ή ευάλωτης θέσης ή με πληρωμή ή αποδοχή χρημάτων ή άλλων απολαβών για την εξασφάλιση της συναίνεσης προσώπου κατέχοντος εξουσία επί ενός άλλου, με σκοπό εκμετάλλευσης.

2. Ως κατάχρηση ευάλωτης κατάστασης νοείται η κατάσταση στην οποία το σχετικό πρόσωπο δεν έχει άλλη πραγματική ή παραδεκτή επιλογή από το να υποστεί τη συγκεκριμένη κατάχρηση.

3. Η εκμετάλλευση περιλαμβάνει, τουλάχιστον, την εκμετάλλευση της εκπόρνευσης άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την καταναγκαστική παροχή εργασίας ή υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένης της επαιτείας, τη δουλεία ή άλλες πρακτικές παρεμφερείς προς τη δουλεία, την οικιακή δουλεία, την εκμετάλλευση εγκληματικών δραστηριοτήτων ή την αφαίρεση οργάνων.

4. Η συναίνεση του θύματος εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εκμετάλλευσή του, είτε σκοπούμενη ή πραγματική, είναι αδιάφορη εάν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.

5. Όταν η πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 αφορά ανήλικο, συνιστά αξιόποινη πράξη εμπορίας ανθρώπων ακόμη και εάν δεν έχουν χρησιμοποιηθεί τα μέσα που προσδιορίζονται στην παράγραφο 1.

© iStockphoto/Dorri O'Connell

Η περιγραφή της νομοθεσίας της ΕΕ και της συναφούς νομολογίας σχετικά με το παρόν έγγραφο δεν είναι εξαντλητική και συνεπώς δεν καλύπτει λεπτομερώς τις προϋποθέσεις για να επωφεληθεί κάποιος από τα καλυπτόμενα δικαιώματα, ή άλλα δικαιώματα που ενδέχεται να απολαμβάνει κάποιος βάσει της νομοθεσίας της ΕΕ ανάλογα με την κατάσταση του. Από τα δικαιώματα του παρόντος εγγράφου επωφελούνται τα θύματα εμπορίας ανθρώπων, ακόμη και όταν τα δικαιώματα στην αντίστοιχη νομοθεσία της ΕΕ εφαρμόζονται σε ευρύτερη ομάδα προσώπων. Το παρόν έγγραφο δεν γεννά αφεαυτού του καμία δεσμευτική υποχρέωση σε κανένα μέρος, αλλά περιγράφει δικαιώματα και υποχρεώσεις που προκύπτουν από τη νομοθεσία της ΕΕ η οποία πρέπει να ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο των κρατών μελών. Τα άρθρα της νομοθεσίας που αναφέρονται στο παρόν έγγραφο ήταν σωστά την 1η Ιανουαρίου 2013 (η νομοθεσία ενδέχεται να τροποποιηθεί ή να καταργηθεί μεταγενέστερα). Το παρόν έγγραφο δεν αποτελεί με κανένα τρόπο δεσμευτική ερμηνεία της αναφερόμενης νομοθεσίας, αλλά αποσκοπεί να χρησιμεύσει ως έγγραφο αναφοράς για διευκόλυνση.

Μέρος 1: Τα δικαιώματα της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

Στόχος του παρόντος εγγράφου είναι η ενημέρωση των θυμάτων, όσων ασκούν συναφή επαγγέλματα και των κρατών μελών σχετικά με τα δικαιώματα της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων. Δεν αποτελεί με κανένα τρόπο δεσμευτική ερμηνεία της νομοθεσίας της ΕΕ. Όλα τα δικαιώματα πρέπει να ερμηνεύονται στο πλαίσιο της πλήρους νομικής διάταξης και της κατάλληλης νομοθεσίας.

Κεφάλαιο 1: Συνδρομή και στήριξη

1.1. Τα θύματα δικαιούνται συνδρομής και στήριξης αμέσως μόλις οι αρμόδιες αρχές έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι αποτελούν αντικείμενο εμπορίας ανθρώπων.

1.2. Τα θύματα δικαιούνται συνδρομής και στήριξης πριν, κατά τη διάρκεια και επί εύλογο χρόνο μετά την ολοκλήρωση της ποινικής διαδικασίας.

1.3. Η συνδρομή και η στήριξη δεν θα πρέπει να εξαρτώνται από την προθυμία του θύματος να συνεργαστεί σε ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη· στις περιπτώσεις που το θύμα δεν διαμένει νόμιμα στο σχετικό κράτος μέλος, η συνδρομή και η στήριξη θα πρέπει να παρέχονται άνευ όρων τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περίσκεψης.

1.4. Η συνδρομή και η στήριξη είναι δυνατόν να παρέχονται μόνο με τη συναίνεση του θύματος κατόπιν πλήρους ενημέρωσής του.

1.5. Τα θύματα δικαιούνται τουλάχιστον συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους, κατάλληλη και ασφαλή στέγη και υλική βοήθεια.

1.6. Τα θύματα δικαιούνται την αναγκαία ιατρική περίθαλψη συμπεριλαμβανομένης ψυχολογικής βοήθειας, παροχής συμβουλών και ενημέρωσης.

1.7. Τα θύματα δικαιούνται υπηρεσίες μετάφρασης και διερμνείας κατά περίπτωση.

1.8. Τα θύματα με ειδικές ανάγκες (ανάγκες που προκύπτουν ειδικότερα από εγκυμοσύνη, την κατάσταση της υγείας, αναπηρία, διανοητικές ή ψυχολογικές διαταραχές, ή έχουν υποστεί σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας) λαμβάνουν ιδιαίτερη φροντίδα.

1.9. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα, ανάλογα με τις ανάγκες τους, να έχουν δωρεάν πρόσβαση σε εμπιστευτικές υπηρεσίες υποστήριξης, οι οποίες ενεργούν προς το συμφέρον των θυμάτων πριν, κατά και, για εύλογο χρονικό διάστημα, μετά την ποινική διαδικασία. Τα μέλη της οικογένειας δικαιούνται πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, ανάλογα με τις ανάγκες τους και με τη βαρύτητα της βλάβης που υπέστησαν λόγω της αξιόποινης πράξης που διεπράχθη εις βάρος του θύματος.

1.10. Οι υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης πρέπει να παρέχουν α) κέντρα υποδοχής ή άλλη κατάλληλη προσωρινή στέγαση για θύματα που χρειάζονται ασφαλή τόπο παραμονής λόγω

άμεσου κινδύνου δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης· β) στοχευμένη και ολοκληρωμένη υποστήριξη για τα θύματα με ειδικές ανάγκες, όπως είναι τα θύματα σεξουαλικής βίας και βίας λόγω φύλου, συμπεριλαμβανομένης της μετατραυματικής υποστήριξης και συμβουλευτικής.

1.11. Τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να ενημερώνονται για την περίοδο περίσκεψης και ανάκαμψης και να λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις δυνατότητες να τους παρασχεθεί διεθνής προστασία.

1.12. Τα θύματα έχουν δικαίωμα να ζητήσουν άσυλο και να ενημερωθούν για τις δυνατότητες να τους παρασχεθεί διεθνής προστασία και θα πρέπει να προστατεύονται από επαναπροώθηση (επιστροφή στη χώρα όπου υπάρχει κίνδυνος να τους επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθούν σε βασανιστήρια ή σε άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή).

Ανήλικα θύματα

1.13. Κύριο μέλημα πρέπει να είναι το βέλτιστο συμφέρον του ανήλικου το οποίο πρέπει να αξιολογείται σε εξατομικευμένη βάση. Υιοθετείται προσέγγιση με ευαισθησία προς το παιδί, λαμβανομένων δεόντως υπόψη της ηλικίας, του βαθμού ωριμότητας, των απόψεων, των αναγκών και των ανησυχιών του ανήλικου. Ο ανήλικος και ο ασκών τη γονική ευθύνη ή άλλος νόμιμος εκπρόσωπός του, εφόσον υπάρχει, ενημερώνονται για τυχόν μέτρα ή δικαιώματα που αφορούν συγκεκριμένα τον ανήλικο.

1.14. Τα ανήλικα θύματα δικαιούνται συνδρομή και στήριξη λαμβανομένων υπόψη των ειδικών περιστάσεών τους. Τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων που να βασίζονται σε εξατομικευμένη αξιολόγηση των βέλτιστων συμφερόντων των ανήλικων.

1.15. Για το ανήλικο θύμα διορίζονται κηδεμόνας ή αντιπρόσωπος όταν οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από τη διασφάλιση του ύψιστου συμφέροντος του ανήλικου και/ή από την εκπροσώπησή του.

Κεφάλαιο 2: Προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

Προστασία πριν από την ποινική διαδικασία

2.1. Τα θύματα δικαιούνται τη δέουσα προστασία βάσει ατομικής αξιολόγησης κινδύνου. Η ατομική αξιολόγηση πρέπει να είναι έγκαιρη και πρέπει να αποσκοπεί στον εντοπισμό συγκεκριμένων αναγκών προστασίας και στον καθορισμό εάν και σε ποια έκταση τα θύματα θα πρέπει να επωφεληθούν από ειδικά μέτρα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, λόγω της ιδιαίτερης ευπάθειας σε δευτερεύουσα ή επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση.

2.2. Τα θύματα εμπορίας ανθρώπων δεν θα πρέπει να διώκονται ποινικά ούτε να υπόκεινται σε κυρώσεις λόγω της συμμετοχής τους σε εγκληματικές δραστηριότητες τις οποίες υποχρεώθηκαν να διαπράξουν ως άμεσο αποτέλεσμα του γεγονότος ότι αποτέλεσαν αντικείμενα εμπορίας ανθρώπων, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

2.3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των θυμάτων επιτρέπεται να συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς στα πλαίσια των καθηκόντων τους και να υφίστανται επεξεργασία μόνο για τον σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν. Η επεξεργασία των εν λόγω δεδομένων πρέπει να είναι νόμιμη και κατάλληλη, συναφής προς το θέμα και όχι υπερβολική (σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν).

2.4. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα των θυμάτων πρέπει να διαγράφονται ή να καθίστανται ανώνυμα όταν δεν απαιτούνται πλέον για τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν.

2.5. Τα θύματα δικαιούνται ενημέρωση από την πρώτη τους επαφή με τις αρμόδιες αρχές (όπως για παράδειγμα, με την αστυνομία, τις δικαστικές αρχές κ.λπ.) και κατά το δυνατόν σε κοινά κατανοητές γλώσσες.

2.6. Τα θύματα δικαιούνται ενημέρωση σχετικά με τα εξής:

- το είδος των υπηρεσιών ή οργανώσεων στις οποίες μπορούν να προσφεύγουν για να τους παρέχεται υποστήριξη·
- το είδος της υποστήριξης που μπορούν να λαμβάνουν·
- πού και με ποιον τρόπο μπορούν να υποβάλουν μήνυση·
- τις διαδικασίες που έπονται της μήνυσης και ποιος είναι ο ρόλος του θύματος στα πλαίσια των διαδικασιών αυτών·
- τον τρόπο και τους όρους βάσει των οποίων μπορούν τα θύματα να απολαύουν προστασίας·
- σε ποιο βαθμό και υπό ποιους όρους έχουν πρόσβαση σε νομικές συμβουλές, νομική συνδρομή και οποιουδήποτε άλλου είδους συμβουλές·
- ποιες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για να δικαιούνται αποζημίωση·
- εάν τα θύματα κατοικούν σε άλλο κράτος μέλος, τους ειδικούς μηχανισμούς που έχουν στη διάθεσή τους για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους·
- τον τρόπο ανάκτησης των δαπανών στις οποίες υποβλήθηκαν λόγω της συμμετοχής τους σε ποινική διαδικασία.

Προστασία κατά τη διάρκεια και μετά από ποινική διαδικασία

2.7. Με βάση ατομική αξιολόγηση εκ μέρους των αρμόδιων αρχών, τα θύματα δικαιούνται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, ειδική μεταχείριση που αποβλέπει στην αποτροπή επακόλουθης θυματοποίησης, και συγκεκριμένα αποφεύγοντας την άσκοπη επανάληψη των ακροάσεων στη διάρκεια της έρευνας, της δίωξης και της δίκης, την οπτική επαφή μεταξύ θύματος και δράστη, την κατάθεση σε δημόσια συνεδρίαση και τις άσκοπες ερωτήσεις σχετικά με την ιδιωτική ζωή του θύματος.

2.8. Τα θύματα έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστέρηση σε νομικές συμβουλές και σε νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης.

2.9. Οι νομικές συμβουλές και η νομική εκπροσώπηση παρέχονται δωρεάν εφόσον το θύμα δεν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους.

2.10. Τα θύματα, σύμφωνα με τον ρόλο τους στο σχετικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, έχουν το δικαίωμα να ζητούν επανεξέταση της απόφασης να μην ασκηθεί δίωξη.

2.11. Τα θύματα έχουν το δικαίωμα να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, καθώς και να λαμβάνουν πληροφορίες υπό μορφή που να την κατανοούν, λαμβανομένων υπόψη των προσωπικών περιστάσεων όπως, για παράδειγμα, της αναπηρίας.

2.12. Τα θύματα δικαιούνται υπό ορισμένες περιστάσεις να συνοδεύονται από πρόσωπο της επιλογής τους το οποίο μπορεί να τους βοηθήσει να κατανοήσουν ή να γίνουν κατανοητοί από την πρώτη επαφή με αρμόδια αρχή, εκτός εάν αυτό αντιβαίνει στο συμφέρον του θύματος ή της διαδικασίας.

2.13. Εάν υποβάλλουν επίσημη καταγγελία, τα θύματα δικαιούνται να λαμβάνουν γραπτή απόδειξη παραλαβής της καταγγελίας, καθώς και να λαμβάνουν μετάφραση ή την απαραίτητη γλωσσική υποστήριξη για να καταθέσουν την καταγγελία.

2.14. Τα θύματα πρέπει να ενημερώνονται ότι δικαιούνται ενημέρωση για τις ποινικές διαδικασίες που κινούνται με βάση την καταγγελία (απόφαση αναστολής της έρευνας ή απόφαση να μην ασκηθεί δίωξη, φύση των κατηγοριών κατά του δράστη, χρόνος και τόπος διεξαγωγής της δίκης, τελική απόφαση του δικαστηρίου και πορεία της ποινικής διαδικασίας) χωρίς άσκοπες καθυστερήσεις και σύμφωνα με τις επιθυμίες του θύματος.

2.15. Τα θύματα δικαιούνται να ζητήσουν να ενημερώνονται, χωρίς περιττή καθυστέρηση, για την αποφυλάκιση ή την απόδραση του δράστη.

2.16. Ανάλογα με τον επίσημο ρόλο τους στην ποινική διαδικασία, τα θύματα έχουν το δικαίωμα δωρεάν διερμηνείας κατά τη διάρκεια κάθε εξέτασης στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας ενώπιον των ανακριτικών και δικαστικών αρχών, περιλαμβανομένων των αστυνομικών ανακρίσεων, καθώς και διερμηνεία για την ενεργό συμμετοχή τους στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου.

2.17. Ανάλογα με τον επίσημο ρόλο τους στην ποινική διαδικασία, τα θύματα δικαιούνται δωρεάν μεταφράσεις των πληροφοριών που είναι ουσιώδεις για την άσκηση των δικαιωμάτων τους κατά την ποινική διαδικασία σε γλώσσα που κατανοούν, στον βαθμό που οι πληροφορίες αυτές τίθενται στη διάθεση των θυμάτων.

2.18. Τα θύματα έχουν τη δυνατότητα να κάνουν χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο ή το διαδίκτυο, για τους σκοπούς της διερμηνείας, εκτός αν η προσωπική παρουσία του διερμηνέα είναι απαραίτητη προκειμένου το θύμα να ασκήσει τα δικαιώματά του ή να κατανοήσει τη διαδικασία.

2.19. Τα θύματα έχουν δικαίωμα εθελοντικής συμμετοχής σε προγράμματα αποκαταστατικής δικαιοσύνης, με βάση τη συναίνεσή τους κατόπιν πλήρους ενημέρωσής τους, συναίνεση η οποία είναι δυνατόν να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή. Το θύμα έχει δικαίωμα να λάβει πλήρεις και αμερόληπτες πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία. Οι συζητήσεις που δεν γίνονται δημόσια παραμένουν εμπιστευτικές (εκτός και αν συμφωνήσουν διαφορετικά το θύμα και ο δράστης, ή εάν οι πληροφορίες πρέπει να δημοσιοποιηθούν λόγω υπερισχύοντος δημοσίου συμφέροντος, απειλών ή πράξεων βίας).

2.20. Είναι δυνατόν να εκδοθεί ευρωπαϊκή εντολή προστασίας όταν το θύμα παραμένει ή έχει εγκατασταθεί σε άλλο κράτος μέλος και έχει εκδοθεί κατά του διακινητή μέτρο προστασίας όπως απαγόρευση εισόδου σε ορισμένους χώρους, τόπους ή καθορισμένες περιοχές όπου ζει ή τις οποίες επισκέπτεται το θύμα, ή απαγόρευση ή περιορισμός της επαφής (συμπεριλαμβανομένης της επικοινωνίας μέσω τηλεφώνου ή ταχυδρομικού μηνύματος). Η ευρωπαϊκή εντολή προστασίας εφαρμόζεται για μέτρο προστασίας βάσει του ποινικού δικαίου σε μία χώρα της ΕΕ για ένα θύμα, με την επέκταση της εν λόγω προστασίας σε άλλη χώρα της ΕΕ όπου το θύμα έχει μετακομίσει.

2.21. Τα κράτη μέλη πρέπει να ελαχιστοποιούν τις πιθανές δυσκολίες επικοινωνίας που έχουν τα θύματα (για παράδειγμα, σε περίπτωση που μιλούν άλλη γλώσσα ή έχουν προβλήματα ακοής ή ομιλίας) όταν αυτά είναι μάρτυρες ή συμμετέχουν στη διαδικασία με άλλο τρόπο, έτσι ώστε να είναι σε θέση να κατανοήσουν την εμπλοκή τους σε κάθε στάδιο της ποινικής διαδικασίας.

Ανήλικα θύματα

2.22. Οι συνεντεύξεις με τα ανήλικα θύματα πρέπει να γίνονται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση. Είναι δικαίωμα των ανήλικων θυμάτων οι συνεντεύξεις να πραγματοποιούνται, εφόσον είναι αναγκαίο, σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό.

2.23. Οι συνεντεύξεις με ανήλικα θύματα πρέπει να πραγματοποιούνται, ει δυνατόν, από τα ίδια πρόσωπα, ο αριθμός των συνεντεύξεων περιορίζεται όσον είναι δυνατόν και μόνο όταν είναι απολύτως απαραίτητο για ποινικές έρευνες και διαδικασίες. Το θύμα μπορεί να συνοδεύεται από εκπρόσωπο ή ενήλικα της επιλογής του ανήλικου (κατά περίπτωση), εκτός αν έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για το αντίθετο σχετικά με την καταλληλότητα του εν λόγω προσώπου.

2.24. Οι ποινικές διαδικασίες στις οποίες εμπλέκονται ανήλικα θύματα πρέπει να διενεργούνται χωρίς την παρουσία κοινού και χωρίς την άμεση παρουσία του ανήλικου, ο οποίος μπορεί να καταθέσει με άλλον τρόπο με τη χρήση κατάλληλων επικοινωνιακών διευκολύνσεων (όπως, για παράδειγμα, μέσω εικονοδιάσκεψης κ.λπ.).

2.25. Τα κράτη μέλη μπορούν να εμποδίσουν τη δημόσια διάδοση κάθε πληροφορίας που θα μπορούσε να οδηγήσει στην αναγνώριση ανήλικου θύματος.

2.26. Όταν είναι δυνατόν και ανάλογα με τις περιπτώσεις της κάθε υπόθεσης, εάν το θύμα είναι ανήλικος, τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλουν τη δίωξη του δράστη (ή των δραστήων) επί όσο χρόνο απαιτείται για την ενηλικίωση του ανήλικου θύματος.

Κεφάλαιο 3: Αποζημίωση

3.1. Τα θύματα δικαιούνται πρόσβαση σε υφιστάμενα καθεστώτα αποζημίωσης για θύματα διεθνών εγκλημάτων βίας.

3.2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα ώστε να ενθαρρύνεται η παροχή επαρκούς αποζημίωσης στο θύμα από μέρους του δράστη κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.

3.3. Τα θύματα έχουν το δικαίωμα να ζητούν, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, την έκδοση απόφασης για την αποζημίωσή τους από μέρους του δράστη, εντός εύλογης προθεσμίας, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει ότι η σχετική απόφαση λαμβάνεται στο πλαίσιο άλλης νομικής διαδικασίας.

3.4. Τα θύματα δικαιούνται χωρίς καθυστέρηση επιστροφή περιουσιακών στοιχείων (εκτός αν αυτό αντιβαίνει στις επιταγές της ποινικής διαδικασίας) που ανακτήθηκαν ή κατασχέθηκαν κατά την ποινική διαδικασία.

Πρόσβαση σε καθεστώτα αποζημίωσης σε διασυνοριακές καταστάσεις

3.5. Τα θύματα δικαιούνται να υποβάλλουν στο κράτος μέλος της συνήθους διαμονής τους αίτηση για αποζημίωση στο κράτος μέλος στο οποίο διαπράχθηκε το έγκλημα.

3.6. Τα θύματα δικαιούνται να λαμβάνουν γνώση των σημαντικών πληροφοριών σχετικά με τη δυνατότητα αποζημίωσης. Σε αυτές περιλαμβάνονται πληροφορίες και οδηγίες για τον τρόπο συμπλήρωσης της αίτησης, για τα δικαιολογητικά που ενδεχομένως απαιτούνται και για τις αιτήσεις παροχής συμπληρωματικών πληροφοριών.

3.7. Τα θύματα δικαιούνται να λάβουν, το ταχύτερο δυνατόν, πληροφορίες για το πρόσωπο ή τμήμα που είναι αρμόδιο για τη διεκπεραίωση της αίτησης αποζημίωσης, αποδεικτικό παραλαβής της αίτησης, ένδειξη (εάν είναι δυνατόν) του χρόνου έκδοσης και του περιεχομένου της απόφασης σχετικά με τη αίτησή τους.

© iStockphoto/luamponio

Κεφάλαιο 4: Ενσωμάτωση και δικαιώματα των εργαζομένων

4.1. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν δικαίωμα παραμονής στο έδαφος των κρατών μελών επί μέγιστη περίοδο τριών μηνών εφόσον διαθέτουν διαβατήριο ή έγγραφο ταυτότητας σε ισχύ, υπό ορισμένους περιορισμούς και προϋποθέσεις.

4.2. Οι πολίτες της ΕΕ έχουν δικαίωμα παραμονής οπουδήποτε εντός της ΕΕ εφόσον εργάζονται νόμιμα ή σπουδάζουν σε αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα και διαθέτουν πλήρη ασφάλιση υγείας (ή έχουν αρκετά χρήματα για να εξασφαλίσουν ότι οι ίδιοι ή τα μέλη των οικογενειών τους δεν θα επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της φιλοξενούσας χώρας) ή έχουν κάποιο μέλος της οικογένειας που πληροί τους όρους αυτούς.

4.3. Κάθε πολίτης της ΕΕ έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.

4.4. Κάθε πολίτης της ΕΕ είναι ελεύθερος να επιλέξει επάγγελμα και το δικαίωμα να εργαστεί σε οποιοδήποτε κράτος μέλος (υπό ορισμένους περιορισμούς) και οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια εργασίας στο έδαφος των κρατών μελών έχουν δικαίωμα σε συνθήκες εργασίας ισοδύναμες με εκείνες των πολιτών της Ένωσης.

4.5. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε δίκαιες και πρόσφορες συνθήκες εργασίας όσον αφορά την προσωπική του υγεία, ασφάλεια και αξιοπρέπεια και σε όριο του μέγιστου χρόνου εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Υπήκοοι τρίτων χωρών

4.6. Τα κράτη μέλη πρέπει να καθορίσουν τους κανόνες βάσει των οποίων τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών, κάτοχοι άδειας παραμονής, έχουν πρόσβαση στην αγορά εργασίας, στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση, περιοριζόμενη στη διάρκεια ισχύος της άδειας παραμονής.

4.7. Τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών πρέπει να έχουν πρόσβαση σε υφιστάμενα προγράμματα ή καθεστώτα που αποσκοπούν στην αποκατάσταση της κανονικής τους ζωής, και περιλαμβάνουν ενδεχομένως μαθήματα βελτίωσης των επαγγελματικών τους ικανοτήτων ή προετοιμασίας της υποστηριζόμενης επιστροφής τους στη χώρα καταγωγής.

4.8. Τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών δικαιούνται ίση μεταχείριση με τους υπηκόους του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των όρων αμοιβής και απόλυσης, καθώς και την υγιεινή και την ασφάλεια στο χώρο εργασίας, την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, την εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση, την αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών τίτλων, σύμφωνα με τις ισχύουσες εθνικές διαδικασίες, τους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης, τα φορολογικά πλεονεκτήματα, την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών στέγασης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

4.9. Τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και διαμένουν παρανόμως δικαιούνται να υποβάλουν καταγγελία κατά του εργοδότη τους, απευθείας ή μέσω τρίτων, όπως συνδικαλιστικών ενώσεων ή άλλων φορέων.

4.10. Τα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών και διαμένουν παρανόμως δικαιούνται να ζητήσουν την ανάκτηση οφειλόμενων αμοιβών (μισθών) από τον εργοδότη τους, ακόμη και αν το θύμα έχει επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του. Πρέπει να λαμβάνουν συστηματική και αντικειμενική ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά τους πριν από την επιβολή οιασδήποτε απόφασης περί επιστροφής.

4.11. Το επίπεδο της αμοιβής πρέπει να είναι τουλάχιστον αντίστοιχο της αμοιβής που προβλέπεται από τη νομοθεσία περί ελάχιστων αμοιβών, τις συλλογικές συμβάσεις ή με βάση την καθιερωμένη πρακτική στους αντίστοιχους κλάδους απασχόλησης, εκτός εάν τα μέρη αποδείξουν το αντίθετο.

4.12. Το θύμα που είναι υπήκοος τρίτων χωρών και διαμένει παρανόμως μπορεί να υποβάλει αίτηση κατά του εργοδότη του και να επιτύχει εκτελεστή δικαστική απόφαση για οποιαδήποτε καθυστερούμενη οφειλή.

Ανήλικα θύματα

4.13. Τα ανήλικα θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών δικαιούνται εντός εύλογου χρόνου πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό τους ίδιους όρους με τους υπήκοους.

Κεφάλαιο 5: Προθεσμία περίσκεψης και άδεια διαμονής για θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών

Προθεσμία περίσκεψης

5.1. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων δικαιούνται προθεσμία περίσκεψης. Η εν λόγω προθεσμία έχει σκοπό να τους επιτρέψει να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστών των αδικημάτων, ώστε να μπορούν να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές.

5.2. Κατά την προθεσμία περίσκεψης τα θύματα δεν μπορούν να απελαθούν από τη χώρα.

5.3. Η προθεσμία περίσκεψης είναι δυνατόν να τερματιστεί εάν το θύμα ανανεώσει την επαφή του με τον δράστη ή για λόγους που συνδέονται με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας.

5.4. Κατά την προθεσμία περίσκεψης, τα θύματα δικαιούνται να λάβουν τουλάχιστον επείγουσα ιατρική βοήθεια και ιδιαίτερες υπηρεσίες συμπεριλαμβανομένης ψυχολογικής στήριξης των πλέον ευάλωτων.

Άδεια διαμονής

5.5. Μετά το πέρας της προθεσμίας περίσκεψης για τον υπήκοο τρίτης χώρας, το θύμα έχει το δικαίωμα να υποβάλει αίτηση για άδεια διαμονής ανάλογα με το εάν το θύμα:

- απαιτείται προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας,
- έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας,
- έχει διακόψει κάθε σχέση με το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που ευθύνονται για την εμπορία την οποία υπέστη,
- δεν αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια.

Η άδεια πρέπει να ισχύει επί τουλάχιστον έξι μήνες και μπορεί να ανανεωθεί με βάση τις ίδιες προϋποθέσεις.

5.6. Μετά τη χορήγηση άδειας διαμονής, το θύμα που δεν διαθέτει επαρκείς πόρους έχει ακόμη δικαίωμα σε συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή του και την πρόσβαση σε έκτακτη ιατρική περίθαλψη, και, όπου απαιτείται, σε υπηρεσίες μετάφρασης και διερμνείας. Πρέπει να καταβάλλεται ιδιαίτερη φροντίδα για να καλυφθούν οι ανάγκες των πλέον ευάλωτων, συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής στήριξης. Οι ανάγκες ασφάλειας και προστασίας

πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη ανάλογα με το εθνικό δίκαιο. Η στήριξη ενδέχεται να περιλαμβάνει δωρεάν νομική βοήθεια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

5.7. Η άδεια διαμονής μπορεί να αφαιρεθεί εάν το θύμα ανανεώσει την επαφή του με το άτομο ή τα άτομα που ευθύνονταν για την εμπορία ανθρώπων την οποία είχε υποστεί, εάν η συνεργασία χαρακτηρίζεται από δόλο ή εάν η προσφυγή ήταν δόλια ή καταχρηστική, εάν αποτελεί κίνδυνο για τη δημόσια ασφάλεια και την προστασία της εθνικής ασφάλειας, εάν διακόψει τη συνεργασία του ή εάν οι αρχές αποφασίσουν να περατώσουν τη διαδικασία.

Κάτοικοι μακράς διαρκείας

5.8. Θύμα που είναι υπήκοος τρίτης χώρας και διαμένει νομίμως στο κράτος μέλος επί τουλάχιστον πέντε έτη δικαιούται να θεωρηθεί κάτοικος μακράς διαρκείας. Αυτό εξαρτάται από το εάν το θύμα διαθέτει επαρκείς πόρους για να συντηρήσει τον εαυτό του και την οικογένειά του χωρίς να χρειάζεται κοινωνική ή υγειονομική ασφάλιση.

Κεφάλαιο 6: Επαναπατριsmός

6.1. Εάν δεν επιτραπεί σε θύμα που είναι υπήκοος τρίτης χώρας να παραμείνει στην ΕΕ και συνεπώς υποχρεωθεί να επιστρέψει στη χώρα προέλευσής του, του χορηγείται κανονικά προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης από επτά έως τριάντα ημέρες.

6.2. Η εν λόγω περίοδος μπορεί να παραταθεί για να ληφθούν υπόψη ιδιαίτερες περιστάσεις, όπως οικογένεια, κοινωνικοί δεσμοί ή τέκνα που πηγαίνουν στο σχολείο και η διάρκεια της διαμονής.

6.3. Στα θύματα εμπορίας στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια διαμονής και συνεργάζονται με τις αστυνομικές και δικαστικές αρχές, δεν μπορεί να απαγορευτεί η είσοδος στο έδαφος κράτους μέλους για συγκεκριμένη περίοδο εάν τηρούν την υποχρέωση επαναπατριsmού, εφόσον δεν αποτελούν απειλή για τη δημόσια ή την εθνική ασφάλεια.

6.4. Το θύμα μπορεί πάντοτε να προσφύγει σε κάποια αρχή, με νομική εκπροσώπηση και διερμηνεία (εάν απαιτείται).

6.5. Ο επαναπατριsmός αναβάλλεται όταν παραβιάζεται η αρχή της μη επαναπροώθησης. Μπορεί επίσης να αναβληθεί για άλλους λόγους, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων περιστάσεων της μεμονωμένης περίπτωσης, ιδίως της σωματικής ή διανοητικής κατάστασης του θύματος, ή των τεχνικών λόγων, όπως η έλλειψη δυνατότητας μεταφοράς ή η έλλειψη ταυτοποίησης του θύματος.

6.6. Οι χώρες που έχουν υπογράψει συμφωνία επανεισδοχής με την Ευρωπαϊκή Ένωση υποχρεούνται να επιτρέπουν την επανεισδοχή των υπηκόων τους, των (άγαμων) τέκνων τους και των συζύγων τους, ή όσων κατέχουν ή κατείχαν ισχύουσα θεώρηση ή άδεια διαμονής.

Ανήλικα θύματα

6.7. Το ανήλικο θύμα που είναι υπήκοος τρίτης χώρας, και δεν συνοδεύεται από γονέα ή κηδεμόνα, μπορεί να επαναπατριστεί εάν έχει ληφθεί υπόψη το ύψιστο συμφέρον του ανήλικου και το κράτος μέλος βεβαιωθεί ότι ο ανήλικος θα επιστραφεί στην οικογένεια, σε διορισμένο κηδεμόνα ή σε επαρκείς εγκαταστάσεις υποδοχής.

Κείμενα αναφοράς

Κεφάλαιο 1: Συνδρομή και στήριξη

1.1 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 2:

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι παρέχεται συνδρομή και στήριξη σε ένα πρόσωπο αμέσως μόλις οι αρμόδιες αρχές έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι έχει διαπραχθεί εις βάρος του συγκεκριμένου προσώπου οποιοδήποτε εκ των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3.

1.2 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν την παροχή συνδρομής και στήριξης στα θύματα πριν, κατά και για κατάλληλο χρονικό διάστημα μετά την περάτωση της ποινικής διαδικασίας, ώστε να τους δίνεται η δυνατότητα να ασκούν τα δικαιώματά τους που ορίζονται στην απόφαση πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ, καθώς και στην παρούσα οδηγία.

1.3 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 3:

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι η παροχή συνδρομής και στήριξης σε θύμα δεν εξαρτάται από την προθυμία του θύματος να συνεργαστεί σε ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη, με την επιφύλαξη της οδηγίας 2004/81/ΕΚ ή παρόμοιες εθνικές ρυθμίσεις.

Οδηγία 2011/36/ΕΚ αιτιολογική σκέψη 18:

19. Στις περιπτώσεις που το θύμα δεν διαμένει νόμιμα στο σχετικό κράτος μέλος, η συνδρομή και η στήριξη θα πρέπει να παρέχονται άνευ όρων τουλάχιστον κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περισκεψής. Αν μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας ταυτοποίησης ή τη λήξη της προθεσμίας περισκεψής το θύμα δεν θεωρείται ως επιλέξιμο για άδεια διαμονής ή κατ' άλλον τρόπο δεν διαθέτει νόμιμη κατοικία στο εν λόγω κράτος μέλος, ή αν τα θύματα έχουν εγκαταλείψει το έδαφος αυτού του κράτους μέλους, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν έχει την υποχρέωση να συνεχίσει την παροχή συνδρομής και στήριξης στο πρόσωπο αυτό δυνάμει της παρούσας οδηγίας.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 1:

Η παρούσα οδηγία έχει ως στόχο να καθορίσει τις προϋποθέσεις για τη χορήγηση τίτλων παραμονής περιορισμένης διάρκειας, ανάλογα με το διάστημα που απαιτείται για την περάτωση των σχετικών εθνικών διαδικασιών, στους υπηκόους τρίτων χωρών που συνεργάζονται στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων ή της υποβοήθησης της λαθρομετανάστευσης.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 6 παράγραφος 2:

2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας περισκεψής και εν αναμονή της απόφασης των αρμόδιων αρχών οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 και δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 7:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να προσφέρονται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους και την πρόσβαση σε έκτακτη ιατρική περίθαλψη. Φροντίζουν για τις ειδικές ανάγκες των πλέον ευάλωτων προσώπων, μεταξύ άλλων, εφόσον χρειάζεται και εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, προσφέροντάς τους ψυχολογική βοήθεια.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν δεόντως υπόψη τους τις ανάγκες ασφάλειας και προστασίας των εν λόγω υπηκόων τρίτων χωρών όταν εφαρμόζουν τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

3. Τα κράτη μέλη παρέχουν στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον χρειάζεται, υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας.

4. Τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν στους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών δωρεάν νομική αρωγή, εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο και με τις οριζόμενες σε αυτό προϋποθέσεις.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 9:

1. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι δικαιούχοι των τίτλων παραμονής, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, να έχουν τουλάχιστον την ίδια περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν την αναγκαία ιατρική ή άλλη βοήθεια στους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και έχουν ειδικές ανάγκες, όπως οι έγκυοι, τα άτομα με αναπηρίες ή τα θύματα σεξουαλικής ή άλλης βίας και τέλος οι ανήλικοι, εάν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της δυνατότητας που παρέχεται από το άρθρο 3 παράγραφος 3.

1.4-7 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 5:

5. Τα μέτρα συνδρομής και στήριξης που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 παρέχονται μετά από προηγούμενη ενημέρωσή τους και συναίνεσή τους και περιλαμβάνουν τουλάχιστον επίπεδα ζωής ικανά να εξασφαλίσουν τη διαβίωση των θυμάτων με μέτρα

όπως η παροχή κατάλληλης και ασφαλούς στέγης και υλική βοήθεια καθώς και ιατρική περίθαλψη συμπεριλαμβανομένης και της ψυχολογικής βοήθειας, παροχή συμβουλών και ενημέρωση, και υπηρεσίες μετάφρασης και διερμηνείας κατά περίπτωση.

1.8 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 7:

7. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για τα θύματα με ειδικές ανάγκες, όταν οι ανάγκες αυτές προκύπτουν ειδικότερα από εγκυμοσύνη, την κατάσταση της υγείας, αναπηρία, διανοητική ή ψυχολογική διαταραχή, ή σοβαρές μορφές ψυχολογικής, σωματικής ή σεξουαλικής βίας.

1.9 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 8 παράγραφοι 1 και 2:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα ανάλογα με τις ανάγκες τους να έχουν πρόσβαση σε δωρεάν και εμπιστευτικές υπηρεσίες υποστήριξης οι οποίες ενεργούν προς το συμφέρον των θυμάτων πριν, κατά και, για εύλογο χρονικό διάστημα, μετά την ποινική διαδικασία. Τα μέλη της οικογένειας έχουν πρόσβαση σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων, ανάλογα με τις ανάγκες τους και με τη βαρύτητα της βλάβης που υπέστησαν λόγω της αξιόποινης πράξης που διεπράχθη εις βάρος του θύματος.

2. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την παραπομπή των θυμάτων, από την αρμόδια αρχή στην οποία κατατέθηκε η καταγγελία και από άλλες σχετικές οντότητες, σε υπηρεσίες υποστήριξης.

1.10 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 8 παράγραφος 3:

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την πρόβλεψη δωρεάν και εμπιστευτικών υπηρεσιών ειδικής υποστήριξης πέραν των υπηρεσιών γενικής υποστήριξης των θυμάτων ή ως αναπόσπαστο τμήμα τους ή επιτρέποντας στις οργανώσεις υποστήριξης των θυμάτων να απευθύνονται σε υπάρχουσες εξειδικευμένες οντότητες που παρέχουν ειδική υποστήριξη. Τα θύματα και τα μέλη της οικογένειάς τους έχουν πρόσβαση σε αυτές τις υπηρεσίες ανάλογα με τις ειδικές τους ανάγκες, όσον αφορά δε τα μέλη της οικογένειας, ανάλογα και με τη βαρύτητα της βλάβης που υπέστησαν λόγω της εγκληματικής πράξης που διαπράχθηκε εις βάρος του θύματος.

Οδηγία 2012/29/ΕΚ άρθρο 9:

1. Οι κατά το άρθρο 8 παράγραφος 1 υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων παρέχουν τουλάχιστον:

- α) πληροφορίες, συμβουλές και υποστήριξη σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των θυμάτων, μεταξύ άλλων όσον αφορά την πρόσβαση σε εθνικά συστήματα αποζημίωσης για ζημιές από αξιόποινη πράξη και όσον αφορά τον ρόλο των θυμάτων στην ποινική διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης της προετοιμασίας για συμμετοχή στη δίκη,
- β) πληροφορίες σχετικά με τις υπάρχουσες σχετικές υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης ή άμεση παραπομπή σε αυτές,
- γ) συναισθηματική και, εφόσον υπάρχει, ψυχολογική υποστήριξη,
- δ) συμβουλές σχετικά με οικονομικά και πρακτικά θέματα που ανακύπτουν από το έγκλημα,
- ε) εκτός αν παρέχονται με άλλο τρόπο από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες, συμβουλές σχετικά με τον κίνδυνο και την αποτροπή δευτερογενούς και περαιτέρω θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης.

2. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνουν τις υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων να εξετάζουν με ιδιαίτερη προσοχή τις ειδικές ανάγκες των θυμάτων που υπέστησαν σημαντική βλάβη λόγω της σοβαρότητας του εγκλήματος.

3. Εκτός αν παρέχονται με άλλο τρόπο από άλλες δημόσιες ή ιδιωτικές υπηρεσίες, οι υπηρεσίες ειδικής υποστήριξης του άρθρου 8 παράγραφος 3 αναπτύσσουν και παρέχουν τουλάχιστον τα εξής:

- α) κέντρα υποδοχής ή άλλη κατάλληλη προσωρινή στέγαση για θύματα που χρειάζονται ασφαλή τόπο παραμονής λόγω άμεσου κινδύνου δευτερογενούς και επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, εκφοβισμού και αντεκδίκησης,
- β) στοχευμένη και ολοκληρωμένη υποστήριξη για τα θύματα με ειδικές ανάγκες, όπως είναι τα θύματα σεξουαλικής βίας, βίας λόγω φύλου και βίας στο πλαίσιο στενών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένης της μετατραυματικής υποστήριξης και συμβουλευτικής.

1.11 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 6:

6. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 5 καλύπτουν, κατά περίπτωση, πληροφορίες ως προς την περίοδο περίσκεψης και ανάκαμψης δυνάμει της οδηγίας 2004/81/ΕΚ, και πληροφορίες ως προς τη δυνατότητα παροχής διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους [1] και της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου, της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα [2] ή δυνάμει διεθνών πράξεων ή άλλων συναφών εθνικών ρυθμίσεων.

1.12 Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 18:

Το δικαίωμα ασύλου διασφαλίζεται τηρουμένων των κανόνων της Σύμβασης της Γενεύης της 28ης Ιουλίου 1951 και του Πρωτοκόλλου της 31ης Ιανουαρίου 1967 περί του καθεστώτος των προσφύγων και σύμφωνα με τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής οριζόμενες ως «οι Συνθήκες»).

Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 19:

1. Απαγορεύονται οι ομαδικές απελάσεις.

2. Κανείς δεν μπορεί να απομακρυνθεί, να απελαθεί ή να εκδοθεί προς κράτος όπου διατρέχει σοβαρό κίνδυνο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου ή να υποβληθεί σε βασανιστήρια ή άλλη απάνθρωπη ή εξευτελιστική ποινή ή μεταχείριση.

Οδηγία 2000/2/95/ΕΚ άρθρο 2 στοιχείο δ:

δ. «πρόσφυγας», ο υπήκοος τρίτης χώρας ο οποίος, συνεπεία βάσιμου φόβου δίωξης λόγω φυλής, θρησκείας, ιθαγένειας, πολιτικών πεποιθήσεων ή ιδιότητας μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, ευρίσκεται εκτός της χώρας της ιθαγένειάς του και δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να θέσει εαυτόν υπό την προστασία της εν λόγω χώρας ή ο ανιθαγενής ο οποίος, ευρισκόμενος

εκτός της χώρας της προηγούμενης συνήθους διαμονής του για τους ίδιους προαναφερθέντες λόγους, δεν είναι σε θέση ή, λόγω του φόβου αυτού, δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτήν και στον οποίο δεν έχει εφαρμογή το άρθρο 12.

Οδηγία 2004/83/ΕΚ άρθρο 21:

1. Τα κράτη μέλη σέβονται την αρχή της μη επαναπροώθησης σύμφωνα με τις διεθνείς τους υποχρεώσεις.

2. Οσάκις δεν απαγορεύεται από τις διεθνείς υποχρεώσεις της παραγράφου 1, ένα κράτος μέλος δύναται να επαναπροωθήσει πρόσφυγα, ανεξαρτήτως του αν αναγνωρίζεται επισήμως ως τέτοιος, όταν:

- α) υφίστανται εύλογοι λόγοι για να θεωρείται ότι το εν λόγω πρόσωπο αποτελεί κίνδυνο για την ασφάλεια του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται ή
- β) δεδομένου ότι έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για τη διάπραξη ιδιαίτερα σοβαρού εγκλήματος, συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία του κράτους μέλους αυτού.

3. Τα κράτη μέλη δύναται να ανακαλούν, να τερματίζουν ή να αρνούνται να ανανεώσουν ή να χορηγήσουν την άδεια διαμονής πρόσφυγα επί του οποίου έχει εφαρμογή η παράγραφος 2.

Ανήλικα θύματα

1.13 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 13 παράγραφοι 1 και 2:

1. Στα παιδιά θύματα εμπορίας ανθρώπων παρέχεται συνδρομή, στήριξη και προστασία. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να εφαρμόζεται με γνώμονα το ύψιστο συμφέρον του παιδιού.

2. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε σε περίπτωση αβεβαιότητας όσον αφορά την ηλικία του θύματος εμπορίας ανθρώπων και όταν υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι πρόκειται περί παιδιού, το εν λόγω πρόσωπο να θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί και να αποκτά άμεση πρόσβαση σε συνδρομή, στήριξη και προστασία, σύμφωνα με τα άρθρα 14 και 15.

Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 1 παράγραφοι 1 και 2:

1. Στόχος της παρούσας οδηγίας είναι να εξασφαλίσει ότι τα θύματα της εγκληματικότητας τυγχάνουν της δέουσας πληροφόρησης, υποστήριξης και προστασίας και είναι ικανά να συμμετέχουν στην ποινική διαδικασία.

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να αναγνωρίζονται και να αντιμετωπίζονται με σεβασμό, εναισθησία, εξατομικευμένη, επαγ-

γελματική και χωρίς διακρίσεις προσέγγιση, σε κάθε επαφή με τις υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων ή τις υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης ή μια αρμόδια αρχή, που ενεργούν στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Τα δικαιώματα που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία ισχύουν για όλα τα θύματα χωρίς διακρίσεις, ασχέτως του καθεστώτος διαμονής τους.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, όταν το θύμα είναι παιδί, πρωταρχικό κριτήριο κατά την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας να είναι το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού το οποίο θα αξιολογείται σε εξατομικευμένη βάση. Υιοθετείται προσέγγιση με εναισθησία προς το παιδί, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την ηλικία, τον βαθμό ωριμότητας, τις απόψεις, τις ανάγκες και τις ανησυχίες του παιδιού. Το παιδί και ο ασκών την γονική ευθύνη ή άλλος νόμιμος εκπρόσωπός του, εφόσον υπάρχει, ενημερώνονται για τυχόν μέτρα ή δικαιώματα που αφορούν συγκεκριμένα το παιδί.

1.14 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 14 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι ειδικές ενέργειες που προορίζονται να συνδράμουν και να στηρίξουν τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, στο πλαίσιο της φυσικής και ψυχοκοινωνικής αποκατάστασής τους, θεσπίζονται μετά από ατομική εκτίμηση της προσωπικής κατάστασής καθενός παιδιού θύματος, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη την άποψή του, τις ανάγκες του και τις ανησυχίες του με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων για το παιδί.

Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 2:

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι ειδικές ενέργειες που προορίζονται να συνδράμουν και να στηρίξουν τα παιδιά που είναι θύματα εμπορίας ανθρώπων, όπως αναφέρονται στο άρθρο 14 παράγραφος 1, λαμβάνουν δεόντως υπόψη τις προσωπικές και ειδικές περιστάσεις των ασυνόδευτων παιδιών θυμάτων.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα με σκοπό την εξεύρεση μόνιμων λύσεων που βασίζονται σε εξατομικευμένη αξιολόγηση των βέλτιστων συμφερόντων των παιδιών.

1.15 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 14 παράγραφος 2:

2. Τα κράτη μέλη διορίζουν κηδεμόνα ή εκπρόσωπο για το παιδί που είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων μόλις αυτό χαρακτηριστεί από τις αρχές ως θύμα όταν, βάσει της εθνικής νομοθεσίας, οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του παιδιού-θύματος, αποκλείονται από τη διασφάλιση του ύψιστου συμφέροντος του παιδιού ή/και από την εκπροσώπηση του παιδιού.

Κεφάλαιο 2: Προστασία των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων

Προστασία πριν από την ποινική διαδικασία

2.1 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 12 παράγραφος 3:

3. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν της δέουσας προστασίας βάσει ατομικής αξιολόγησης κινδύνου, μεταξύ άλλων έχοντας πρόσβαση σε προγράμματα προστασίας μαρτύρων ή άλλα παρόμοια μέτρα, αν χρειάζεται και σύμφωνα με τους λόγους που ορίζονται από το εθνικό δίκαιο ή τις εθνικές διαδικασίες.

Οδηγία 2012/29/ΕΕ άρθρο 22:

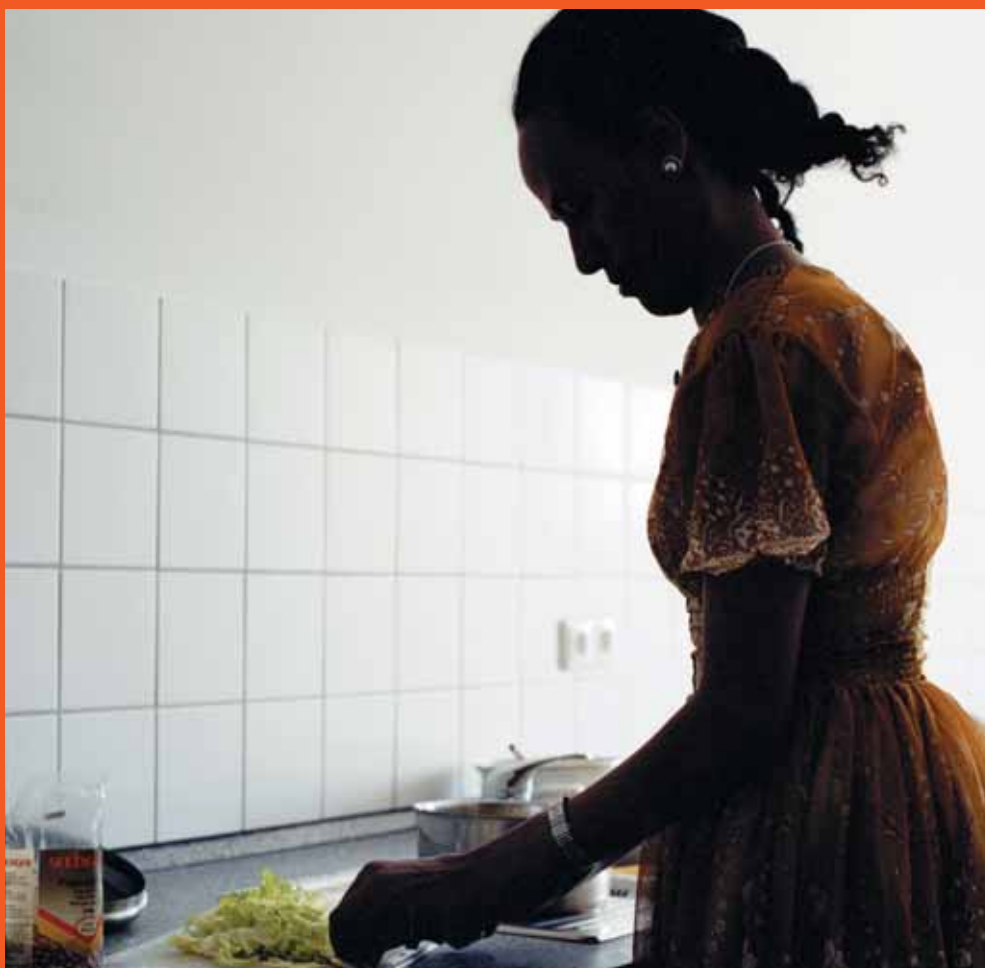
1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να διενεργείται εγκαίρως ατομική αξιολόγηση των θυμάτων, σύμφωνα με τις εθνικές διαδικασίες, για τον προσδιορισμό ειδικών αναγκών προστασίας και για να αποφασίζεται αν και σε ποιο βαθμό τα θύματα θα μπορούσαν να επωφεληθούν από ειδικά μέτρα κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, όπως προβλέπεται στα άρθρα 23 και 24, λόγω ιδιαίτερου κινδύνου να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση.

2. Στην ατομική αξιολόγηση λαμβάνονται κυρίως υπόψη:

- α) τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος·
- β) το είδος ή η φύση του εγκλήματος και
- γ) οι περιστάσεις του εγκλήματος.

3. Στο πλαίσιο της ατομικής αξιολόγησης τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στα θύματα που υπέστησαν σημαντική βλάβη λόγω της σοβαρότητας του εγκλήματος, στα θύματα εγκλήματος που οφείλεται σε προκαταλήψεις ή διακρίσεις, που θα μπορούσε, ιδίως, να σχετίζεται με τα προσωπικά χαρακτηριστικά τους, και στα θύματα τα οποία είναι ιδιαίτερα εύλωτα λόγω της σχέσης τους με τον δράστη ή της εξάρτησής τους από αυτόν, ιδίως τα θύματα τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος, εμπορίας ανθρώπων, βίας λόγω φύλου, βίας στο πλαίσιο στενής σχέσης, σεξουαλικής βίας ή εκμετάλλευσης ή εγκλήματος μίσους.

4. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, τεκμαίρεται ότι τα παιδιά θύματα έχουν ειδικές ανάγκες προστασίας λόγω ιδιαίτερου κινδύνου να υποστούν δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση, εκφοβισμό και αντεκδίκηση. Για να καθορισθεί αν και σε ποιο βαθμό θα επωφελούνταν από τα ειδικά μέτρα των άρθρων 23 και 24, τα

© Shutterstock/Anne Uebel

παιδιά θύματα υποβάλλονται σε ατομική αξιολόγηση κατά την παράγραφο 1 του παρόντος άρθρου.

5. Η έκταση της ατομικής αξιολόγησης της παραγράφου 1 μπορεί να προσαρμοσθεί ανάλογα με τη σοβαρότητα του εγκλήματος και τον βαθμό της προφανούς βλάβης που υπέστη το θύμα.

6. Η εν λόγω ατομική αξιολόγηση διενεργείται με τη στενή συμμετοχή των θυμάτων και λαμβάνει υπόψη τις επιθυμίες τους, μεταξύ άλλων στην περίπτωση που δεν επιθυμούν τη λήψη των ειδικών μέτρων που προβλέπονται στα άρθρα 23 και 24.

7. Αν οι περιστάσεις που αποτελούν την βάση μιας ατομικής αξιολόγησης έχουν μεταβληθεί σημαντικά, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να επικαιροποιείται καθ' όλη τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας.

Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπόθεση Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας (αριθ αίτησης 25965/04)

286. Όπως συμβαίνει με τα άρθρα 2 και 3 της σύμβασης, το άρθρο 4, ενδέχεται, σε ορισμένες περιπτώσεις να απαιτεί από το κράτος να λάβει επιχειρησιακά μέτρα για την προστασία των πραγματικών ή των δυνητικών θυμάτων εμπορίας (βλέπε, mutatis mutandis, υπόθεση Osman, που αναφέρθηκε ανωτέρω, § 115, και Mahmut Kaya κατά Τουρκίας, αριθ. 22535/93, § 115, ECHR 2000-III). Προκειμένου για θετική υποχρέωση να ληφθούν επιχειρησιακά μέτρα που να προκύπτουν από τις περιστάσεις συγκεκριμένης υπόθεσης, πρέπει να αποδειχτεί ότι οι κρατικές αρχές γνώριζαν, ή όφειλαν να γνωρίζουν, τις περιστάσεις βάσει των οποίων υπήρχε εύλογη υποψία ότι πρόσωπο του οποίου έχει εξακριβωθεί η ταυτότητα, είχε γίνει ή αντιμετώπιζε πραγματικό κίνδυνο να γίνει αντικείμενο εμπορίας ανθρώπων ή εκμετάλλευσης κατά την έννοια του άρθρου 3 παράγραφος α) του πρωτοκόλλου του Παλέρμο και του άρθρου 4 παράγραφος α) της σύμβασης κατά της εμπορίας ανθρώπων. Σε περίπτωση θετικής απάντησης, θα υπάρχει παραβίαση του άρθρου 4 της σύμβασης εάν οι αρχές δεν λάβουν τα κατάλληλα μέτρα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους για να απομακρύνουν το πρόσωπο από την εν λόγω επικίνδυνη κατάσταση (βλέπε mutatis mutandis, υπόθεση Osman, που αναφέρθηκε ανωτέρω, §§116 έως 117, και υπόθεση Mahmut Kaya, που αναφέρθηκε ανωτέρω, §§ 115 έως 116).

2.2 Οδηγία 2011/36/ΕΕ άρθρο 8:

Τα κράτη μέλη, σύμφωνα με τις βασικές αρχές των νομικών συστημάτων τους, λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να παρέχουν στις αρμόδιες εθνικές αρχές τις εξουσίες για μη άσκηση δίωξης ή μη επιβολή κυρώσεων σε θύματα εμπορίας ανθρώπων λόγω της συμμετοχής τους σε εγκληματικές δραστηριότητες εφόσον η συμμετοχή αυτή ήταν άμεση συνέπεια του γεγονότος ότι αποτέλεσαν θύματα των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2.

Οδηγία 2011/36/ΕΕ αιτιολογική σκέψη 14:

14. Τα θύματα της εμπορίας ανθρώπων θα πρέπει, σύμφωνα με τις βασικές αρχές των νομικών συστημάτων των σχετικών κρατών μελών, να προστατεύονται από τη δίωξη ή την επιβολή κυρώσεων για εγκληματικές δραστηριότητες, όπως π.χ. χρήση πλαστών εγγράφων ή αδικήματα που προβλέπονται στη νομοθεσία περί πορνείας ή μετανάστευσης, τις οποίες έχουν υποχρεωθεί να

διαπράξουν ως άμεση συνέπεια της κατάστασής τους ως θυμάτων εμπορίας ανθρώπων. Σκοπός αυτής της προστασίας είναι να διασφαλιστούν τα ανθρώπινα δικαιώματα των θυμάτων, να αποφευχθεί περαιτέρω θυματοποίηση και παράλληλα να ενθαρρυνθούν τα θύματα να προσέλθουν ως μάρτυρες στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών κατά των δραστών. Η διασφάλιση αυτή δεν θα πρέπει να αποκλείει τη δίωξη ή την επιβολή ποινής για αδικήματα που διαπράττει ή στα οποία συμμετέχει ένα πρόσωπο εκ προθέσεως.

2.3 Απόφαση-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 3 παράγραφος 1:

1. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα επιτρέπεται να συλλέγονται από τις αρμόδιες αρχές μόνο για καθορισμένους, σαφείς και νόμιμους σκοπούς στα πλαίσια των καθηκόντων τους και να υφίστανται επεξεργασία μόνο για τον σκοπό για τον οποίο συλλέχθηκαν. Η επεξεργασία των δεδομένων πρέπει να είναι νόμιμη και κατάλληλη, συναφής προς το θέμα και όχι υπερβολική σε σχέση με τους σκοπούς για τους οποίους συλλέχθηκαν.

2.4 Απόφαση-πλαίσιο 2008/977/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 4 παράγραφος 2:

2. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαγράφονται ή ανωνυμοποιούνται όταν δεν απαιτούνται πλέον για τους σκοπούς για τους οποίους έγινε η σύννομη συλλογή τους ή η σύννομη περαιτέρω επεξεργασία τους. Η αρχειοθέτηση αυτών των δεδομένων σε ξεχωριστή συλλογή δεδομένων για ενδεδειγμένη περίοδο βάσει της εθνικής νομοθεσίας δεν θίγεται από την παρούσα διάταξη.

2.5 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 4 παράγραφος 1:

1. Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει ότι τα θύματα έχουν ιδίως πρόσβαση, από την πρώτη τους επαφή με τις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, με τα μέσα που το ίδιο κρίνει πρόσφορα και, κατά το δυνατόν, στις συνήθως κατανοητές γλώσσες, στις πληροφορίες που χρειάζονται για την προστασία των συμφερόντων τους.

2.6 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 4 παράγραφος 1:

- α) το είδος των υπηρεσιών ή οργανώσεων στις οποίες τα θύματα μπορούν να προσφεύγουν για να τους δοθεί υποστήριξη·
- β) το είδος της υποστήριξης που μπορούν να λαμβάνουν·
- γ) πού και με ποιο τρόπο μπορούν να υποβάλλουν μήνυση·
- δ) τις διαδικασίες που έπονται της μήνυσης και ποιος είναι ο ρόλος του θύματος στα πλαίσια των διαδικασιών αυτών·
- ε) πώς και υπό ποιους όρους μπορούν τα θύματα να απολαύουν προστασίας·
- στ) σε ποιο βαθμό και υπό ποιους όρους τα θύματα έχουν πρόσβαση σε:
  - (i) νομικές συμβουλές, ή
  - (ii) νομική συνδρομή, ή
  - (iii) κάθε άλλο είδους συμβουλές, εάν, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στα σημεία (i) και (ii), δικαιούνται να τη λάβουν·
- ζ) ποιες προϋποθέσεις πρέπει να συντρέχουν για να δικαιούνται αποζημιώσεως·
- η) εάν κατοικούν σε άλλο κράτος, ποιοι ιδιαίτεροι μηχανισμοί είναι διαθέσιμοι για την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 4 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να παρέχονται στα θύματα οι ακόλουθες πληροφορίες, χωρίς περιττή καθυστέρηση, από την πρώτη τους επαφή με αρμόδια αρχή προκειμένου να είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματα που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία:

- α) το είδος της υποστήριξης που μπορούν να λάβουν και από ποιον, συμπεριλαμβανομένων, κατά περίπτωση, βασικών πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη, οποιαδήποτε ειδική υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής βοήθειας, και εναλλακτική στέγαση.
- β) οι διαδικασίες για την καταγγελία αξιόποινης πράξης και ο ρόλος τους στο πλαίσιο των διαδικασιών αυτών.
- γ) ο τρόπος και οι όροι παροχής προστασίας, συμπεριλαμβανομένων των μέτρων προστασίας.
- δ) ο τρόπος και οι όροι παροχής νομικών συμβουλών, νομικής συνδρομής και οποιαδήποτε άλλου είδους συμβουλών.
- ε) ο τρόπος και οι όροι υπό τους οποίους μπορούν να λάβουν αποζημίωση,
- στ) ο τρόπος και οι όροι υπό τους οποίους δικαιούνται υπηρεσίες διερμηνείας και μετάφρασης,
- ζ) εάν κατοικούν σε κράτος μέλος διαφορετικό εκείνου της τέλεξης της αξιόποινης πράξης, τυχόν ειδικά μέτρα, διαδικασίες ή ρυθμίσεις που υπάρχουν στη διάθεσή τους για την προστασία των συμφερόντων τους στο κράτος μέλος στο οποίο γίνεται η πρώτη επαφή με την αρμόδια αρχή.
- η) οι διαθέσιμες διαδικασίες υποβολής καταγγελιών σε περίπτωση που τα δικαιώματά τους δεν γίνονται σεβαστά από την αρμόδια αρχή,
- θ) τα στοιχεία επαφής για λόγους επικοινωνίας σχετικά με την υπόθεσή τους.
- ι) οι διαθέσιμες υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης,
- ια) ο τρόπος και οι όροι επιστροφής των εξόδων της συμμετοχής τους στην ποινική διαδικασία.

Προστασία κατά τη διάρκεια και μετά από ποινική διαδικασία

2.7 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 12 παράγραφος 4:

4. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, και λαμβανομένης υπόψη της ατομικής αξιολόγησης εκ μέρους των αρμόδιων αρχών της προσωπικής κατάστασης του θύματος, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων τυγχάνουν ειδικής μεταχείρισης που αποβλέπει στην αποτροπή επακόλουθης θυματοποίησης, αποφεύγοντας στο μέτρο του δυνατού, και τηρουμένων των κριτηρίων που ορίζονται στο εθνικό δίκαιο καθώς και της εξουσίας εκτίμησης, της πρακτικής και των κατευθύνσεων των δικαστηρίων, τα ακόλουθα:

- α) κάθε άσκοπη επανάληψη συνεντεύξεων κατά το στάδιο της διερεύνησης, δίωξης και εκδίκασης.
- β) κάθε οπτική επαφή μεταξύ θυμάτων και εναγομένων συμπεριλαμβανομένης της κατάθεσης, όπως π.χ. σε συνεντεύξεις και σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση, χρησιμοποιώντας τα κατάλληλα μέσα, μεταξύ των οποίων και η χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών,
- γ) κάθε κατάθεση σε δημόσια συνεδρίαση, και
- δ) άσκοπες ερωτήσεις σχετικά με την ιδιωτική ζωή των θυμάτων.

2.8 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 12 παράγραφος 2:

2. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση χωρίς καθυστέρηση σε νομικές συμβουλές και, ανάλογα με τον ρόλο των θυμάτων στο οικείο σύστημα απονομής δικαιοσύνης, σε νομική εκπροσώπηση, μεταξύ άλλων και για την απαίτηση αποζημίωσης.

2.9 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 12 παράγραφος 2:

2. Οι νομικές συμβουλές και η νομική εκπροσώπηση πρέπει να παρέχονται δωρεάν εφόσον το θύμα δεν διαθέτει επαρκείς οικονομικούς πόρους.

Οδηγία 2012/29/ΕΕ άρθρο 13:

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να έχουν πρόσβαση σε νομική συνδρομή όταν έχουν την ιδιότητα διαδίκου στο πλαίσιο ποινικής διαδικασίας. Οι όροι ή οι δικονομικοί κανόνες υπό τους οποίους τα θύματα δικαιούνται πρόσβαση σε νομική συνδρομή καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο.

2.10 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφοι 1, 2 και 3:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα, σύμφωνα με τον ρόλο τους στο σχετικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, να έχουν το δικαίωμα να ζητούν επανεξέταση της απόφασης να μην ασκηθεί δίωξη. Οι δικονομικοί κανόνες της επανεξέτασης αυτής καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο.

2. Όταν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, ο ρόλος του θύματος στο σχετικό σύστημα ποινικής δικαιοσύνης καθορίζεται μόνο αφού ληφθεί απόφαση για τη δίωξη του δράστη, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τουλάχιστον τα θύματα σοβαρών αδικημάτων να έχουν το δικαίωμα επανεξέτασης της απόφασης να μην ασκηθεί δίωξη. Οι δικονομικοί κανόνες της επανεξέτασης αυτής καθορίζονται από το εθνικό δίκαιο.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να ενημερώνονται χωρίς περιττή καθυστέρηση σχετικά με το δικαίωμά τους να λαμβάνουν, καθώς και να λαμβάνουν επαρκείς πληροφορίες προκειμένου να αποφασίσουν αν θα ζητήσουν να επανεξεταστεί η απόφαση μη άσκησης δίωξης εφόσον το ζητήσουν.

2.11 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 3 παράγραφοι 1 και 2:

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να βοηθούν τα θύματα να κατανοούν και να γίνονται κατανοητά, από την πρώτη επαφή και σε κάθε περαιτέρω αναγκαία επικοινωνία τους με αρμόδια αρχή στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, καθώς και να κατανοούν τις πληροφορίες που παρέχονται από την εν λόγω αρχή.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε στην επικοινωνία με τα θύματα να χρησιμοποιείται γλώσσα απλή και κατανοητή, προφορικά ή γραπτά. Στις επικοινωνίες αυτές λαμβάνονται υπόψη τα προσωπικά χαρακτηριστικά του θύματος, συμπεριλαμβανομένης τυχόν αναπηρίας η οποία ενδεχομένως θίγει την ικανότητα να κατανοεί ή να γίνεται κατανοητό.

2.12 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 3 παράγραφος 3:

3. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα θύματα να συνοδεύονται από πρόσωπο της επιλογής τους κατά την πρώτη επαφή με αρμόδια αρχή,

όταν, λόγω του αντικτύπου του εγκλήματος, το θύμα χρειάζεται βοήθεια για να κατανοήσει ή για να γίνει κατανοητό, εκτός αν αυτό αντιβαίνει στα συμφέροντα του θύματος ή εκτός αν βλάπτει την πορεία της διαδικασίας.

2.13 Οδηγία 2012/29/ΕΕ άρθρο 5:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να λαμβάνουν έγγραφο αποδεικτικό για κάθε επίσημη καταγγελία τους που υποβάλλεται από αυτά στην αρμόδια αρχή τους κράτους μέλους, στο οποίο αναφέρονται τα βασικά στοιχεία της σχετικής αξιόποινης πράξης.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα που επιθυμούν να καταγγείλουν αξιόποινη πράξη και δεν κατανοούν ή δεν ομιλούν τη γλώσσα της αρμόδιας αρχής να είναι σε θέση να υποβάλλουν την καταγγελία σε γλώσσα την οποία κατανοούν ή να λαμβάνουν την αναγκαία γλωσσική βοήθεια.

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα τα οποία δεν κατανοούν ή δεν ομιλούν τη γλώσσα της αρμόδιας αρχής να λαμβάνουν, εφόσον το ζητήσουν, δωρεάν μετάφραση του έγγραφου αποδεικτικού της καταγγελίας τους που προβλέπεται στην παράγραφο 1 σε γλώσσα την οποία κατανοούν.

2.14 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 6 παράγραφοι 1, 2, 3 και 4:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να ενημερώνονται χωρίς περιττή καθυστέρηση σχετικά με το δικαίωμά τους να λαμβάνουν τις ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με την ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατόπιν της καταγγελίας της αξιόποινης πράξης η οποία διεπράχθη εις βάρος του θύματος και να λαμβάνουν, εφόσον το ζητήσουν, αυτές τις πληροφορίες:

- α) οποιαδήποτε απόφαση να μη συνεχισθεί ή να περατωθεί έρευνα ή να μην ασκηθεί δίωξη κατά του δράστη.
- β) τον χρόνο και τόπο διεξαγωγής της δίχης και τη φύση των κατηγοριών κατά του δράστη.

2. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα, σύμφωνα με τον ρόλο τους στο οικείο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, να ενημερώνονται χωρίς περιττή καθυστέρηση σχετικά με το δικαίωμά τους να λαμβάνουν τις ακόλουθες πληροφορίες σχετικά με την ποινική διαδικασία που κινήθηκε κατόπιν της καταγγελίας της αξιόποινης πράξης η οποία διεπράχθη εις βάρος τους και να λαμβάνουν, εφόσον το ζητήσουν, αυτές τις πληροφορίες:

- α) οποιαδήποτε οριστική απόφαση εκδοθείσα σε δίκη.
- β) πληροφορίες που επιτρέπουν στο θύμα να γνωρίζει την πορεία της ποινικής διαδικασίας, πλην εξαιρετικών περιπτώσεων στις οποίες ενδέχεται να διαταραχθεί η ομαλή διεξαγωγή της υπόθεσης από αυτήν την κοινοποίηση.

3. Οι πληροφορίες που παρέχονται δυνάμει της παραγράφου 1 στοιχείο α) και της παραγράφου 1α στοιχείο α) περιλαμβάνουν τους λόγους ή σύντομη περιληψη των λόγων της εν λόγω απόφασης, εκτός αν πρόκειται για απόφαση ενόρκων ή απόφαση στην οποία οι λόγοι είναι εμπιστευτικοί, όπου οι λόγοι δεν παρέχονται βάσει του εθνικού δικαίου.

4. Η επιθυμία των θυμάτων να λάβουν ή όχι τις πληροφορίες δεσμεύει την αρμόδια αρχή, εκτός αν η παροχή των πληροφοριών είναι υποχρεωτική λόγω του δικαιώματος ενεργής συμμετοχής του θύματος στην ποινική διαδικασία. Τα κράτη μέλη επιτρέπουν στα θύματα να μεταβάλουν ανά πάσα στιγμή την επιθυμία τους και κατόπιν λαμβάνουν υπόψη αυτή τη μεταβολή.

2.15 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 6 παράγραφοι 5 και 6:

5. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να παρέχεται στα θύματα η δυνατότητα να ενημερώνονται, χωρίς περιττή καθυστέρηση, για την αποφυλάκιση ή την απόδραση του προφυλακισθέντος, κατηγορουμένου ή καταδικασθέντος για αξιόποινη πράξη που τα αφορά. Επιπλέον, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα ενημερώνονται για τυχόν σχετικά μέτρα που αποφασίζονται για την προστασία τους σε περίπτωση αποφυλάκισης ή απόδρασης του δράστη.

6. Τα θύματα λαμβάνουν, εφόσον το ζητήσουν, τις πληροφορίες της παραγράφου 2 τουλάχιστον στις περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει ενδεχόμενος ή διαπιστωμένος κίνδυνος βλάβης αυτών, εκτός εάν υπάρχει διαπιστωμένος κίνδυνος βλάβης του δράστη λόγω της κοινοποίησης των πληροφοριών.

2.16 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 7 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι στα θύματα που δεν κατανοούν ή δεν ομιλούν τη γλώσσα της οικείας ποινικής διαδικασίας παρέχεται, εφόσον το ζητήσουν, διερμηνεία, σύμφωνα με τον ρόλο τους στην ποινική διαδικασία στο οικείο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, δωρεάν, τουλάχιστον κατά τη διάρκεια κάθε εξέτασης στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας ενώπιον των ανακριτικών και δικαστικών αρχών, περιλαμβανομένων των αστυνομικών ανακρίσεων, καθώς και διερμηνεία για την ενεργή συμμετοχή τους στην ακροαματική διαδικασία ενώπιον του δικαστηρίου και σε τυχόν αναγκαίες διαδικασίες ασφαλιστικών μέτρων.

2.17 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 7 παράγραφοι 3 και 6:

3. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα που δεν κατανοούν ή δεν ομιλούν τη γλώσσα της σχετικής ποινικής διαδικασίας να λαμβάνουν, σύμφωνα με τον ρόλο τους στην ποινική διαδικασία στο οικείο σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, εφόσον το ζητήσουν, μεταφράσεις των πληροφοριών που είναι ουσιώδεις για την άσκηση των δικαιωμάτων τους κατά την ποινική διαδικασία σε γλώσσα που κατανοούν, δωρεάν, στον βαθμό που οι πληροφορίες αυτές τίθενται στη διάθεση των θυμάτων. Η μετάφραση τέτοιου είδους πληροφοριών, περιλαμβάνει τουλάχιστον κάθε απόφαση για την περάτωση της ποινικής διαδικασίας που αφορά την αξιόποινη πράξη η οποία διεπράχθη εις βάρος τους και, κατόπιν αιτήσεώς τους, τους λόγους ή σύντομη περιληψη των λόγων της εν λόγω απόφασης, εκτός αν πρόκειται για απόφαση ενόρκων ή απόφαση στην οποία οι λόγοι είναι εμπιστευτικοί, όπου οι λόγοι δεν παρέχονται βάσει του εθνικού δικαίου.

6. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 και 3, η έγγραφη μετάφραση μπορεί να αντικατασταθεί από προφορική μετάφραση ή προφορική σύνοψη των ουσιωδών εγγράφων, υπό τον όρο ότι αυτή η προφορική μετάφραση ή προφορική σύνοψη δεν επηρεάζει τη διεξαγωγή δίκαιης δίχης.

2.18 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 7 παράγραφος 2:

2. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων της υπεράσπισης και σύμφωνα με τους κανόνες της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου, επιτρέπεται η χρήση τεχνολογίας επικοινωνιών όπως η τηλεδιάσκεψη, το τηλέφωνο ή το Διαδίκτυο, εκτός αν η προσωπική παρουσία του διερχόμενου είναι απαραίτητη προκειμένου τα θύματα να ασκούν δεόντως τα δικαιώματά τους ή να κατανοούν τη διαδικασία.

2.19 Οδηγία 2012/29/ΕΕ άρθρο 12:

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την προφύλαξη του θύματος από δευτερογενή και επαναλαμβανόμενη θυματοποίηση και από εκφοβισμό, τα οποία πρέπει να εφαρμόζονται κατά την παροχή ενδεχόμενων υπηρεσιών αποκαταστατικής δικαιοσύνης. Με τα μέτρα αυτά διασφαλίζεται ότι τα θύματα που επιλέγουν να συμμετάσχουν σε διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς και αρμόδιες υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, υπό τις ακόλουθες τουλάχιστον προϋποθέσεις:

α) οι υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης χρησιμοποιούνται μόνο αν είναι προς το συμφέρον του θύματος, με την επιφύλαξη τυχόν ζητημάτων ασφαλείας, και βασίζονται στην ελεύθερη και εν επιγνώσει συναίνεση του θύματος η οποία μπορεί να ανακληθεί ανά πάσα στιγμή·

β) προτού συμφωνήσει να συμμετάσχει στη διαδικασία αποκαταστατικής δικαιοσύνης, το θύμα λαμβάνει πλήρεις και αντικειμενικές πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία και την πιθανή έκβαση της εν λόγω διαδικασίας, καθώς και σχετικά με τις διαδικασίες ελέγχου της εφαρμογής ενδεχόμενης συμφωνίας·

γ) ο δράστης πρέπει να έχει αναγνωρίσει τα βασικά περιστατικά της υπόθεσης·

δ) κάθε συμφωνία συνάπτεται εκουσίως και μπορεί να λαμβάνεται υπόψη σε κάθε μεταγενέστερη ποινική διαδικασία·

ε) οι συνομιλίες στις διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης που δεν διεξάγονται δημοσίως είναι εμπιστευτικές και δεν δημοσιοποιούνται στη συνέχεια, εκτός αν συμφωνούν τα μέρη ή αν απαιτείται από το εθνικό δίκαιο λόγω υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος.

2. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την παραπομπή υποθέσεων, όπως ενδείκνυται σε υπηρεσίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης, μεταξύ άλλων με τη θέσπιση διαδικασιών ή κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τους όρους της εν λόγω παραπομπής.

2.20 Οδηγία 2011/99/ΕΕ άρθρο 5:

Η ευρωπαϊκή εντολή προστασίας δύναται να εκδοθεί μόνον αν στο κράτος έκδοσης έχει εκδοθεί μέτρο προστασίας με το οποίο έχει επιβληθεί στο πρόσωπο που προκαλεί τον κίνδυνο μία ή περισσότερες από τις ακόλουθες απαγορεύσεις ή περιορισμούς:

α) απαγόρευση εισόδου σε ορισμένους χώρους, μέρη ή καθορισμένες περιοχές όπου διαμένει ή εργάζεται ή που επισκέπτεται το προστατευόμενο πρόσωπο·

β) απαγόρευση ή ρύθμιση οιασδήποτε επαφής με το προστατευόμενο πρόσωπο, μεταξύ άλλων, μέσω τηλεφώνου, ηλεκτρονικού ή απλού ταχυδρομείου, τηλεομοιοτυπίας ή άλλων μέσων· ή

γ) απαγόρευση ή ρύθμιση της προσέγγισης του προστατευόμενου προσώπου εγγύτερα από προκαθορισμένη απόσταση.

Οδηγία 2011/99/ΕΕ, άρθρο 6 παράγραφος 1:

1. Ευρωπαϊκή εντολή προστασίας δύναται να εκδοθεί όταν το προστατευόμενο πρόσωπο αποφασίσει να εγκατασταθεί ή έχει ήδη την

κατοικία του σε άλλο κράτος μέλος ή όταν το προστατευόμενο πρόσωπο αποφασίσει να παραμείνει ή παραμένει ήδη σε άλλο κράτος μέλος. Η αρμόδια αρχή του κράτους έκδοσης, όταν αποφασίζει ως προς την έκδοση ευρωπαϊκής εντολής προστασίας, λαμβάνει υπόψη και τη διάρκεια της περιόδου ή των περιόδων κατά την οποία το προστατευόμενο πρόσωπο προτίθεται να παραμείνει στο κράτος εκτέλεσης και τον βαθμό αναγκαιότητας της προστασίας.

2.21 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 5:

Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα ώστε να μειώσει όσο το δυνατόν περισσότερο τις τυχόν δυσχέρειες επικοινωνίας που επηρεάζουν την κατανόηση ή τη συμμετοχή των θυμάτων τα οποία έχουν την ιδιότητα του μάρτυρα ή του διαδίκου, κατά τα σχετικά στάδια της οικείας ποινικής διαδικασίας, σε βαθμό συγκρίσιμο με τα μέτρα του αυτού είδους που λαμβάνει όσον αφορά τους κατηγορούμενους.

Ανήλικα θύματα

2.22 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 15 παράγραφος 3:

3. Με την επιφύλαξη των δικαιωμάτων υπεράσπισης, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι στο πλαίσιο ποινικής έρευνας και διαδικασίας που αφορά τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3:

α) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση από τότε που τα γεγονότα έχουν αναφερθεί στις αρμόδιες αρχές·

β) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας πραγματοποιούνται, εφόσον είναι αναγκαίο, σε χώρους σχεδιασμένους ή προσαρμοσμένους για τον σκοπό αυτό·

2.23 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 15 παράγραφοι 3 γ, δ, ε, και στ:

3. γ) οι συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας διεξάγονται, εφόσον είναι αναγκαίο, από επαγγελματίες εκπαιδευμένους προς τον σκοπό αυτό ή με τη βοήθειά τους·

δ) τα ίδια πρόσωπα, εάν αυτό είναι δυνατόν και κατά περίπτωση, διεξάγουν όλες τις συνεντεύξεις με το θύμα παιδικής ηλικίας,

ε) ο αριθμός των συνεντεύξεων είναι όσο το δυνατόν περιορισμένος και οι συνεντεύξεις διεξάγονται μόνον όπου αυτό είναι αυστηρά αναγκαίο για τους σκοπούς των ποινικών ερευνών και διαδικασιών,

στ) το θύμα παιδικής ηλικίας μπορεί να συνοδεύεται από εκπρόσωπό του ή, κατά περίπτωση, ενήλικα της επιλογής του παιδιού, εκτός αν έχει εκδοθεί αιτιολογημένη απόφαση για το αντίθετο σχετικά με αυτό το πρόσωπο.

2.24 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 15 παράγραφος 4:

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο ποινικής έρευνας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, όλες οι συνεντεύξεις με τα θύματα παιδικής ηλικίας ή, κατά περίπτωση, εκείνες που ο μάρτυρας είναι παιδί, μπορούν να μαγνητοσκοπηθούν, και ότι αυτές οι μαγνητοσκοπημένες συνεντεύξεις μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως αποδεικτικά στοιχεία κατά την ποινική διαδικασία, σύμφωνα με τους κανόνες της εθνικής νομοθεσίας.

Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 15 παράγραφος 5:

5. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας σχετικά με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3, ο δικαστής μπορεί να διατάξει:

- α) τη διεξαγωγή της ακροαματικής διαδικασίας χωρίς την παρουσία κοινού· και
- β) το θύμα παιδικής ηλικίας να τύχει ακρόασης χωρίς να είναι παρόν, ιδίως με τη χρήση της κατάλληλης τεχνολογίας επικοινωνιών.

2.25 Οδηγία 2012/29/ΕΕ, άρθρο 21 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να λαμβάνουν, κατά τη διάρκεια της ποινικής διαδικασίας, κατάλληλα

μέτρα για την προστασία της ιδιωτικής ζωής, συμπεριλαμβανομένων των προσωπικών χαρακτηριστικών του θύματος που λαμβάνονται υπόψη κατά την ατομική αξιολόγηση που προβλέπεται στο άρθρο 22, και της εικόνας των θυμάτων και των μελών της οικογένειάς τους. Τα κράτη μέλη μεριμνούν επιπλέον ώστε οι αρμόδιες αρχές να μπορούν να λαμβάνουν κάθε νόμιμο μέτρο για την αποφυγή της διάδοσης οιασδήποτε πληροφορίας που θα μπορούσε να οδηγήσει στην αναγνώριση παιδιού θύματος.

2.26 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 9 παράγραφος 2:

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσουν, εφόσον τούτο οφείλεται στο χαρακτήρα του αδικήματος, ότι τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 2 και 3 δίδονται για ικανό χρονικό διάστημα μετά την ενηλικίωση του θύματος.

Κεφάλαιο 3: Αποζημίωση

3.1 Οδηγία 2011/36/ΕΕ άρθρο 17:

Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα θύματα εμπορίας ανθρώπων έχουν πρόσβαση σε υφιστάμενα προγράμματα αποζημίωσης θυμάτων εγκλημάτων βίας εκ προθέσεως.

3.2 Οδηγία 2012/29/ΕΕ άρθρο 16:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα θύματα να έχουν το δικαίωμα να ζητούν, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, την έκδοση απόφασης για την αποζημίωσή τους από μέρους του δράστη, εντός εύλογης προθεσμίας, εκτός εάν το εθνικό δίκαιο προβλέπει ότι η σχετική απόφαση λαμβάνεται στο πλαίσιο άλλης νομικής διαδικασίας.

2. Τα κράτη μέλη προωθούν μέτρα ώστε να ενθαρρύνεται η παροχή επαρκούς αποζημίωσης στο θύμα από μέρους του δράστη.

3.3 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 9 παράγραφος 1:

1. Κάθε κράτος μέλος κατοχυρώνει το δικαίωμα του θύματος να εξασφαλίζει, σε εύλογο χρονικό διάστημα, απόφαση σχετικά με την εκ μέρους του δράστη ανόρθωση της ζημίας, στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας, εκτός αν, για ορισμένες περιπτώσεις, το εθνικό δίκαιο προβλέπει ότι η αποζημίωση λαμβάνει χώρα με διαφορετικό τρόπο.

3.4 Απόφαση-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου, άρθρο 9 παράγραφος 3:

3. Τα αποδοτέα αντικείμενα που ανήκουν στο θύμα και κατασχέθηκαν κατά την ποινική διαδικασία, του επιστρέφονται αμελλητί, εκτός αν αυτό αντιβαίνει στις επιταγές της ποινικής διαδικασίας.

Πρόσβαση σε καθεστώς αποζημίωσης σε διασυνοριακές καταστάσεις

3.5 Οδηγία 2004/80/ΕΚ άρθρο 1:

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε ο αιτών αποζημίωση να δικαιούται να υποβάλει την αίτησή του σε αρχή ή σε άλλο όργανο του

κράτους μέλους στο οποίο διαμένει συνήθως, όταν έχει τελεστεί εκ προθέσεως έγκλημα βίας σε κράτος μέλος άλλο από το κράτος μέλος της συνήθους διαμονής του.

3.6 Οδηγία 2004/80/ΕΚ άρθρο 4:

Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε τα πρόσωπα τα οποία ενδέχεται να εγείρουν αξίωση αποζημίωσης να λαμβάνουν γνώση των σημαντικών πληροφοριών σχετικά με τη δυνατότητα αποζημίωσης, με όλα τα μέσα που τα κράτη μέλη κρίνουν ως ενδεδειγμένα.

Οδηγία 2004/80/ΕΚ άρθρο 5:

1. Η αρχή συνδρομής παρέχει στον αιτούντα τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 4, καθώς και τα απαιτούμενα έντυπα αιτήσεων, βάσει του εγχειριδίου που καταρτίζεται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 13.

2. Η αρχή συνδρομής παρέχει, κατόπιν αιτήσεων, γενικές οδηγίες στον αιτούντα και τον πληροφορεί για τον τρόπο συμπλήρωσης του εντύπου της αίτησης καθώς και για τα δικαιολογητικά που ενδεχομένως απαιτούνται.

3. Η αρχή συνδρομής δεν προβαίνει σε καμία αξιολόγηση της αίτησης.

3.7 Οδηγία 2004/80/ΕΚ άρθρο 7:

Η αρχή απόφασης στην οποία διαβιβάζεται αίτηση αποζημίωσης σύμφωνα με το άρθρο 6, κοινοποιεί το συντομότερο δυνατόν στην αρχή συνδρομής και στον αιτούντα τα ακόλουθα στοιχεία:

- α) το πρόσωπο ή το αρμόδιο τμήμα που χειρίζεται το θέμα·
- β) απόδειξη παραλαβής της αίτησης·
- γ) ει δυνατόν, κατά προσέγγιση προσδιορισμό του χρονικού διαστήματος εντός του οποίου θα ληφθεί η απόφαση για την αίτηση.

Κεφάλαιο 4: Ενσωμάτωση και δικαιώματα των εργαζομένων

4.1 Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 21, παράγραφος 1.

Κάθε πολίτης της Ένωσης έχει το δικαίωμα να κυκλοφορεί και να διαμένει ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών, υπό την επιφύλαξη των περιορισμών και με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στην παρούσα συνθήκη και στις διατάξεις που θεσπίζονται για την εφαρμογή της.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ άρθρο 6:

1. Οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα έως τρεις μήνες χωρίς κανένα όρο ή διατύπωση πέραν της απαίτησης κατοχής ισχύοντος δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου.

2. Οι διατάξεις της παραγράφου 1 εφαρμόζονται και στα μέλη της οικογένειας που είναι κάτοχοι ισχύοντος διαβατηρίου, δεν είναι υπήκοοι κράτους μέλους και συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν τον πολίτη της Ένωσης.

Κανονισμός 562/2006, κώδικας συνόρων του Σένγκεν, άρθρο 2 παράγραφος 5:

5. με τον όρο «πρόσωπα τα οποία έχουν το κοινοτικό δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας» νοούνται:

- α) οι πολίτες της Ένωσης, κατά την έννοια του άρθρου 17 παράγραφος 1 της συνθήκης, καθώς και οι υπήκοοι τρίτων χωρών οι οποίοι είναι μέλη της οικογενείας πολίτη της Ένωσης με δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας σύμφωνα με την οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών [1].
- β) οι υπήκοοι τρίτων χωρών και τα μέλη της οικογενείας τους, ανεξαρτήτως ιθαγένειας, εφόσον, δυνάμει συμφωνιών που έχουν συναφθεί μεταξύ της Κοινότητας και των κρατών μελών της αφενός και αυτών των τρίτων χωρών αφετέρου, απολαμβάνουν δικαιωμάτων ελεύθερης κυκλοφορίας ισοδυνάμων με τα δικαιώματα των πολιτών της Ένωσης.

4.2 Οδηγία 2004/38/ΕΚ, άρθρο 7 παράγραφος 1:

1. Όλοι οι πολίτες της Ένωσης έχουν δικαίωμα διαμονής στην επικράτεια άλλου κράτους μέλους για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τριών μηνών, εφόσον:

- α) είναι μισθωτοί ή μη μισθωτοί στο κράτος μέλος υποδοχής, ή
- β) διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη των οικογενειών τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν κατά τη διάρκεια της περιόδου παραμονής τους το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής, καθώς και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στο κράτος μέλος υποδοχής ή
- γ) έχουν εγγραφεί σε ιδιωτικό ή δημόσιο ίδρυμα, εγκεκριμένο ή χρηματοδοτούμενο από το κράτος μέλος υποδοχής βάσει της νομοθεσίας ή της διοικητικής πρακτικής του, για να παρακολουθήσουν κατά κύριο λόγο σπουδές, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων επαγγελματικής κατάρτισης, και
- γ) διαθέτουν πλήρη ασφαλιστική κάλυψη ασθένειας στο κράτος μέλος υποδοχής και βεβαιώνουν την αρμόδια εθνική αρχή, με

δήλωση ή με ισοδύναμο μέσο της επιλογής τους, ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους για τον εαυτό τους και τα μέλη της οικογενείας τους, ούτως ώστε να μην επιβαρύνουν το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας του κράτους μέλους υποδοχής κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, ή

- δ) είναι μέλη της οικογένειας τα οποία συνοδεύουν ή πηγαίνουν να συναντήσουν πολίτη της Ένωσης που πληροί τους όρους που αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ).

4.3 Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 14:

Δικαίωμα εκπαίδευσης

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην εκπαίδευση και στην πρόσβαση στην επαγγελματική και συνεχή κατάρτιση.

2. Το δικαίωμα αυτό περιλαμβάνει την ευχέρεια δωρεάν παρακολούθησης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

3. Η ελευθερία ίδρυσης εκπαιδευτικών ιδρυμάτων με σεβασμό των δημοκρατικών αρχών καθώς και το δικαίωμα των γονέων να εξασφαλίζουν την εκπαίδευση και τη μόρφωση των τέκνων τους σύμφωνα με τις θρησκευτικές, φιλοσοφικές και παιδαγωγικές πεποιθήσεις τους, γίνονται σεβαστά σύμφωνα με τις εθνικές νομοθεσίες που διέπουν την άσκησή τους.

4.4 Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 15:

1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα να εργάζεται και να ασκεί το επάγγελμα, το οποίο επιλέγει ή αποδέχεται ελεύθερα.

2. Κάθε πολίτης της Ένωσης είναι ελεύθερος να αναζητά απασχόληση, να εργάζεται, να εγκαθίσταται ή να παρέχει υπηρεσίες σε κάθε κράτος μέλος.

3. Οι υπήκοοι τρίτων χωρών που έχουν άδεια να εργάζονται στο έδαφος των κρατών μελών δικαιούνται συνθηκών εργασίας αντίστοιχων με εκείνες που απολαμβάνουν οι πολίτες της Ένωσης.

4.5 Χάρτης των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, άρθρο 31:

1. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε συνθήκες εργασίας οι οποίες σέβονται την υγεία, την ασφάλεια και την αξιοπρέπεια του.

2. Κάθε εργαζόμενος έχει δικαίωμα σε ένα όριο μέγιστης διάρκειας εργασίας, σε ημερήσιες και εβδομαδιαίες περιόδους ανάπαυσης καθώς και σε ετήσια περίοδο αμειβόμενων διακοπών.

Υπήκοοι τρίτων χωρών

4.6 Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 11, παράγραφος 1:

Τα κράτη μέλη καθορίζουν τους κανόνες δυνάμει των οποίων επιτρέπεται, στους δικαιούχους τίτλου παραμονής, πρόσβαση στην αγορά εργασίας και στην επαγγελματική κατάρτιση και εκπαίδευση.

4.7 Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 12:

1. Στους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών χορηγείται πρόσβαση σε υφιστάμενα προγράμματα ή συστήματα που προσφέρουν τα κράτη μέλη ή μη κυβερνητικές οργανώσεις ή ενώσεις που έχουν ειδικές συμφωνίες με τα κράτη μέλη, με στόχο την αποκατάσταση της κοινωνικής ζωής τους, περιλαμβάνοντας ενδεχομένως μαθήματα βελτίωσης των επαγγελματικών τους ικανοτήτων ή προετοιμασίας της υποστηριζόμενης επιστροφής τους στη χώρα καταγωγής.

Τα κράτη μέλη μπορούν να προβλέπουν ειδικά προγράμματα ή συστήματα για τους εν λόγω υπηκόους τρίτων χωρών.

2. Όταν ένα κράτος μέλος αποφασίζει να εισαγάγει και να εφαρμόσει τα προγράμματα ή συστήματα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, μπορεί να εξαρτήσει την έκδοση ή την ανανέωση του τίτλου παραμονής από τη συμμετοχή στα εν λόγω προγράμματα ή συστήματα.

4.8 Οδηγία 2011/98/ΕΕ, άρθρο 12 παράγραφος 1:

1. Οι εργαζόμενοι τρίτων χωρών που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 1 στοιχεία β) και γ) απολαμβάνουν ίσης μεταχείρισης με τους υπηκόους του κράτους μέλους στο οποίο διαμένουν όσον αφορά:

- α) τις συνθήκες εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της αμοιβής και της απόλυσης καθώς και της υγείας και ασφάλειας στον τόπο εργασίας·
- β) την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι, της προσχώρησης και της συμμετοχής σε οργάνωση εργαζομένων ή εργοδοτών ή οποιαδήποτε επαγγελματική οργάνωση, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που παρέχονται από τις οργανώσεις αυτές, με την επιφύλαξη των εθνικών διατάξεων για τη δημόσια τάξη και τη δημόσια ασφάλεια·
- γ) εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση·
- δ) την αναγνώριση διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων επαγγελματικών τίτλων, σύμφωνα με τις ισχύουσες εθνικές διαδικασίες·
- ε) τους κλάδους της κοινωνικής ασφάλισης, όπως καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 883/2004·
- στ) τα φορολογικά πλεονεκτήματα, υπό την προϋπόθεση ότι ο εργαζόμενος θεωρείται ότι είναι κάτοικος για φορολογικούς σκοπούς στο εν λόγω κράτος μέλος·
- ζ) την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες και την απόκτηση αγαθών και υπηρεσιών που προσφέρονται στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών στέγασης σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, υπό την επιφύλαξη της ελευθερίας σύναψης συμβάσεων σύμφωνα με το ενωσιακό και το εθνικό δίκαιο·
- η) τις υπηρεσίες παροχής συμβουλών που προσφέρονται από γραφεία εύρεσης εργασίας.

4.9 Οδηγία 2009/52/ΕΚ, άρθρο 13 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν για την ύπαρξη αποτελεσματικών μηχανισμών χάρη στους οποίους οι παράνομα απασχολούμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να υποβάλουν καταγγελία κατά του εργοδότη τους, απευθείας ή μέσω τρίτων οριζόμενων από τα κράτη μέλη, όπως συνδικαλιστικών ενώσεων ή άλλων φορέων, ή αρμόδιας αρχής του κράτους μέλους, αν τούτο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία.

4.10 Οδηγία 2009/52/ΕΕ, άρθρο 9 στοιχείο δ):

δ) η παράβαση έχει διαπραχθεί από εργοδότη ο οποίος, χωρίς να έχει κατηγορηθεί ή καταδικαστεί για αδίκημα σύμφωνα με την απόφαση πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ, χρησιμοποίησε την εργασία ή τις υπηρεσίες παράνομα διαμένοντος υπηκόου τρίτης χώρας γνωρίζοντας ότι είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων·

Οδηγία 2009/52/ΕΚ άρθρο 6:

1. Για κάθε παράβαση του άρθρου 3, τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν ότι ο εργοδότης οφείλει να καταβάλει:

- α) όλες τις οφειλόμενες αμοιβές στον παράνομα διαμένοντα υπήκοο τρίτης χώρας. Το συμφωνημένο επίπεδο αποδοχών θεωρείται ότι ήταν τουλάχιστον το ελάχιστο ημερομίσθιο που προβλέπεται από τη νομοθεσία, από τις συλλογικές συμβάσεις ή σύμφωνα με την καθιερωμένη πρακτική στους σχετικούς επαγγελματικούς κλάδους, εκτός αν, είτε ο εργοδότης είτε ο εργαζόμενος μπορούν να αποδείξουν ότι ήταν διαφορετικό, πάντα μέσα στα πλαίσια των υποχρεωτικών διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας περί ημερομισθίων·
- β) ποσό ίσο προς όλες τις κοινωνικές εισφορές και φόρους που θα είχε καταβάλει ο εργοδότης εάν ο υπήκοος τρίτης χώρας είχε απασχοληθεί νόμιμα, συμπεριλαμβανομένων των προστίμων που έχουν καταβληθεί για καθυστερήσεις και των αντίστοιχων διοικητικών προστίμων·
- γ) εφόσον ενδείκνυται, κάθε δαπάνη που προκύπτει από την αποστολή καθυστερούμενων οφειλών στη χώρα στην οποία ο υπήκοος τρίτης χώρας έχει επιστρέψει ή έχει υποχρεωθεί να επιστρέψει.

2. Για τη διασφάλιση της ύπαρξης αποτελεσματικών διαδικασιών όσον αφορά την εφαρμογή της παραγράφου 1 στοιχεία α) και γ), και λαμβάνοντας δεόντως υπόψη το άρθρο 13, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν μηχανισμούς για να εξασφαλίζεται ότι οι παράνομα απασχολούμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών:

- α) μπορούν να υποβάλλουν αιτήσεις, μέσα σε προθεσμία οριζόμενη σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, κατά των εργοδοτών τους, και να επιτυγχάνουν εκτελεστή καταδικαστική απόφαση για οποιαδήποτε καθυστερούμενη οφειλή, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου έχουν επιστρέψει ή έχουν υποχρεωθεί να επιστρέψουν· ή
- β) όταν τούτο προβλέπεται από την εθνική νομοθεσία, μπορούν να ζητούν από την αρμόδια αρχή του κράτους μέλους να κινεί τις διαδικασίες για την ανάκτηση των οφειλόμενων αμοιβών χωρίς να χρειάζεται στην περίπτωση αυτή να υποβάλουν αίτηση.

Πριν από την εκτέλεση οποιασδήποτε απόφασης για επιστροφή τους, οι υπήκοοι τρίτων χωρών που απασχολούνται παράνομα πρέπει να έχουν συστηματική και αντικειμενική ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματά τους σύμφωνα με την παρούσα παράγραφο και το άρθρο 13.

3. Για την εφαρμογή της παραγράφου 1 στοιχεία α) και β), τα κράτη μέλη θεωρούν κατά τεκμήριο ότι η σχέση απασχόλησης διήρκεσε τουλάχιστον τρεις μήνες, εκτός εάν, μεταξύ άλλων, ο εργοδότης ή ο εργαζόμενος αποδείξουν το αντίθετο.

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν την ύπαρξη των απαιτούμενων μηχανισμών προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι οι παράνομα απασχολούμενοι υπήκοοι τρίτων χωρών μπορούν να εισπράξουν όλες τις καθυστερούμενες αμοιβές της παραγράφου 1 στοιχείο α), που ανακτώνται ως τμήμα των αιτήσεων που αναφέρονται στην παράγραφο 2, ακόμα και στις περιπτώσεις όπου αυτοί έχουν επιστρέψει ή έχουν υποχρεωθεί να επιστρέψουν.

5. Όσον αφορά τις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχουν χορηγηθεί άδειες παραμονής περιορισμένης διάρκειας σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 4, τα κράτη μέλη ορίζουν στο πλαίσιο της εθνικής νομοθεσίας τους τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορεί να παραταθεί η διάρκεια των ανωτέρω αδειών, μέχρις ότου ο συγκεκριμένος υπήκοος τρίτης χώρας να έχει εισπράξει όλες τις καθυστερούμενες αμοιβές που ανακτώνται δυνάμει της παραγράφου 1 του παρόντος άρθρου.

Ανήλικα θύματα

4.13 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 14 παράγραφος 1:

1. Εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, τα κράτη μέλη παρέχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση σε θύματα παιδικής ηλικίας και σε παιδιά θυμάτων στα οποία παρέχεται συνδρομή και στήριξη σύμφωνα με το άρθρο 11, σύμφωνα με το εθνικό τους δίκαιο.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 10β:

β) τα κράτη μέλη εξασφαλίζουν στους ανήλικους πρόσβαση στο εκπαιδευτικό σύστημα υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές των υπηκόων τους. Τα κράτη μέλη μπορούν να ορίσουν ότι αυτή η πρόσβαση πρέπει να περιορίζεται στο σύστημα δημόσιας εκπαίδευσης.

Κεφάλαιο 5: Προθεσμία επίσκεψης και άδεια διαμονής για θύματα που είναι υπήκοοι τρίτων χωρών

Προθεσμία επίσκεψης

5.1 Οδηγία 2011/36/ΕΕ, άρθρο 11 παράγραφος 6:

6. Οι πληροφορίες που αναφέρονται στην παράγραφο 5 καλύπτουν, κατά περίπτωση, πληροφορίες ως προς την περίοδο επίσκεψης και ανάκαμψης δυνάμει της οδηγίας 2004/81/ΕΚ, και πληροφορίες ως προς τη δυνατότητα παροχής διεθνούς προστασίας δυνάμει της οδηγίας 2004/83/ΕΚ του Συμβουλίου της 29ης Απριλίου 2004, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους (1) και της οδηγίας 2005/85/ΕΚ του Συμβουλίου της 1ης Δεκεμβρίου 2005, σχετικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές για τις διαδικασίες με τις οποίες τα κράτη μέλη χορηγούν και ανακαλούν το καθεστώς του πρόσφυγα (2) ή δυνάμει διεθνών πράξεων ή άλλων συναφών εθνικών ρυθμίσεων.

Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 6 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να χορηγείται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών προθεσμία επίσκεψης, που θα τους επιτρέπει να συνέλθουν και να ξεφύγουν από την επιρροή των δραστηνών των αδικημάτων, ώστε να μπορούν να λάβουν ενημερωμένη απόφαση σχετικά με τη συνεργασία τους με τις αρμόδιες αρχές.

5.2 Οδηγία 2004/81/ΕΚ, άρθρο 6 παράγραφος 2:

2. Κατά τη διάρκεια της προθεσμίας επίσκεψης και εν αναμονή της αποφάσεως των αρμόδιων αρχών οι εν λόγω υπήκοοι τρίτων χωρών έχουν πρόσβαση στην περίθαλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7 και δεν μπορεί να εκτελεσθεί εις βάρος τους κανένα μέτρο απομάκρυνσης.

5.3 Οδηγία 2004/81/ΕΚ, άρθρο 6 παράγραφος 4:

4. Το κράτος μέλος μπορεί οποτεδήποτε να θέσει τέλος στην προθεσμία επίσκεψης εφόσον οι αρμόδιες αρχές διαπιστώσουν ότι

το συγκεκριμένο πρόσωπο επανασυνέδεσε ενεργώς, εκουσίως και ίδια πρωτοβουλία τις σχέσεις του με τους δράστες των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ) ή για λόγους σχετικούς με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας.

5.4 Οδηγία 2004/81/ΕΚ, άρθρο 7 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να προσφέρονται στους σχετικούς υπηκόους τρίτων χωρών, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, συνθήκες διαβίωσης που να εξασφαλίζουν τη συντήρησή τους και την πρόσβαση σε έκτακτη ιατρική περίθαλψη. Φροντίζουν για τις ειδικές ανάγκες των πλέον ευάλωτων προσώπων, μεταξύ άλλων, εφόσον χρειάζεται και εφόσον προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο, προσφέροντάς τους ψυχολογική βοήθεια.

Άδεια διαμονής

5.5 Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 8:

1. Μετά την πάροδο της προθεσμίας επίσκεψης, ή νωρίτερα εφόσον οι αρμόδιες αρχές κρίνουν ότι ο σχετικός υπήκοος τρίτης χώρας πληροί ήδη το κριτήριο που αναφέρεται στο στοιχείο β) κατωτέρω, τα κράτη μέλη εξετάζουν:

- κατά πόσον είναι σκόπιμο να παραταθεί η παραμονή του προσώπου αυτού στην επικράτειά τους, προς διευκόλυνση της έρευνας ή της δικαστικής διαδικασίας·
- κατά πόσον το εν λόγω πρόσωπο έχει επιδείξει σαφή βούληση συνεργασίας και
- κατά πόσον το πρόσωπο αυτό έχει διακόψει κάθε σχέση με τους εικαζόμενους δράστες πράξεων που μπορούν να συμπεριληφθούν μεταξύ των αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 2 στοιχεία β) και γ).

2. Για την έκδοση του τίτλου παραμονής και με την επιφύλαξη των λόγων που συνδέονται με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας, απαιτείται να πληρούνται οι προϋποθέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1.

3. Με την επιφύλαξη των διατάξεων περί ανάκλησης που αναφέρονται στο άρθρο 14, ο τίτλος παραμονής ισχύει για περίοδο τουλάχιστον έξι μηνών. Ανανεώνεται εφόσον συνεχίζουν να πληρούνται οι προϋποθέσεις της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου.

5.6 Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 9:

1. Τα κράτη μέλη φροντίζουν ώστε οι δικαιούχοι των τίτλων παραμονής, εφόσον δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους, να έχουν τουλάχιστον την ίδια περιθάλψη που προβλέπεται στο άρθρο 7.

2. Τα κράτη μέλη παρέχουν την αναγκαία ιατρική ή άλλη βοήθεια στους υπηκόους τρίτων χωρών που δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους και έχουν ειδικές ανάγκες, όπως οι έγκυοι, τα άτομα με αναπηρίες ή τα θύματα σεξουαλικής ή άλλης βίας και τέλος οι ανήλικοι, εάν τα κράτη μέλη κάνουν χρήση της δυνατότητας που παρέχεται από το άρθρο 3 παράγραφος 3.

5.7 Οδηγία 2004/81/ΕΚ άρθρο 14:

Ο τίτλος παραμονής μπορεί να ανακληθεί οποτεδήποτε εφόσον δεν πληρούνται πλέον οι προϋποθέσεις της έκδοσης. Ειδικότερα, ο τίτλος παραμονής μπορεί να ανακληθεί στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- α) εάν ο δικαιούχος επανασυνδέσει τις σχέσεις του ενεργώς, εκουσίως και ίδια πρωτοβουλία με τους εικαζόμενους δράστες των αδικημάτων που αναφέρει το άρθρο 2, στοιχεία β) και γ) ή
- β) εάν η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η συνεργασία του θύματος είναι δόλια ή ότι η καταγγελία του είναι δόλια ή καταχρηστική ή
- γ) για λόγους που συνδέονται με τη δημόσια τάξη και την προστασία της εθνικής ασφάλειας ή
- δ) όταν το θύμα παύει να συνεργάζεται ή
- ε) όταν οι αρμόδιες αρχές αποφασίσουν να σταματήσουν τη διαδικασία.

© iStockphoto/luammiolino

Κάτοικοι μακράς διαρκείας

5.8 Οδηγία 2003/109/ΕΚ άρθρο 3:

1. Η οδηγία εφαρμόζεται σε κάθε υπήκοο τρίτης χώρας που διαμένει νόμιμα στην επικράτεια ενός κράτους μέλους.

2. Η παρούσα οδηγία δεν εφαρμόζεται στους υπηκόους τρίτων χωρών οι οποίοι:

- α) διαμένουν προκειμένου να πραγματοποιήσουν σπουδές ή επαγγελματική κατάρτιση,
- β) έχουν την άδεια να διαμένουν δυνάμει προσωρινής προστασίας ή ζήτησαν την άδεια να διαμένουν για τον ίδιο λόγο και αναμένουν απόφαση σχετικά με το καθεστώς τους.
- γ) έχουν την άδεια να διαμένουν δυνάμει επικουρικών μορφών προστασίας, σύμφωνα με τις διεθνείς υποχρεώσεις, τις εθνικές νομοθεσίες ή τις πρακτικές των κρατών μελών, ή ζήτησαν την άδεια να διαμένουν για τον ίδιο λόγο και αναμένουν απόφαση σχετικά με το καθεστώς τους.

Οδηγία 2003/109/ΕΚ άρθρο 4 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη παρέχουν το καθεστώς επί μακρόν διαμένοντος στους υπηκόους τρίτων χωρών που διαμένουν στην επικράτειά τους νόμιμα και αδιάλειπτα κατά τα πέντε τελευταία έτη αμέσως πριν από την υποβολή της σχετικής αίτησης.

Κεφάλαιο 6: Επαναπατρισμός

6.1 Οδηγία 2008/115/ΕΚ, άρθρο 7 παράγραφος 1:

1. Η απόφαση περί επιστροφής προβλέπει κατάλληλο χρονικό διάστημα για την οικειοθελή αναχώρηση που κυμαίνεται μεταξύ επτά και τριάντα ημερών, με την επιφύλαξη των εξαιρέσεων που αναφέρονται στις παραγράφους 2 και 4. Τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν, στην εθνική τους νομοθεσία, ότι το χρονικό αυτό διάστημα χορηγείται μόνο κατόπιν αιτήσεως του συγκεκριμένου υπηκόου τρίτης χώρας. Εν τοιαύτη περιπτώσει, τα κράτη μέλη ενημερώνουν τους ενδιαφερομένους υπηκόους τρίτων χωρών σχετικά με τη δυνατότητα υποβολής τέτοιας αίτησης. Το χρονικό διάστημα που προβλέπεται στο πρώτο εδάφιο δεν αποκλείει τη δυνατότητα των υπηκόων τρίτων χωρών να αναχωρήσουν νεώριτερα.

6.2 Οδηγία 2008/115/ΕΚ, άρθρο 7 παράγραφος 2:

2. Εφόσον απαιτείται, τα κράτη μέλη μπορούν να παρατείνουν την προθεσμία οικειοθελούς αναχώρησης για κατάλληλο χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης, όπως τη διάρκεια της παραμονής, την ύπαρξη παιδιών που φοιτούν σε σχολείο και την ύπαρξη άλλων οικογενειακών και κοινωνικών δεσμών.

6.3 Οδηγία 2008/115/ΕΚ, άρθρο 11 παράγραφος 3:

3. Τα κράτη μέλη εξετάζουν την ανάκληση ή την αναστολή απαγόρευσης εισόδου, όταν υπήκοος τρίτης χώρας για τον οποίο έχει εκδοθεί η απαγόρευση αυτή σύμφωνα με την παράγραφο 1,

Οδηγία 2003/109/ΕΚ άρθρο 5 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη ζητούν από τον υπήκοο τρίτης χώρας να προσκομίσει την απόδειξη ότι διαθέτει για τον ίδιο και για τα συντηρούμενα μέλη της οικογένειάς του:

- α) σταθερούς και τακτικούς πόρους, επαρκείς για τη συντήρηση του ίδιου/της ίδιας και των μελών της οικογένειάς του/της, χωρίς να απαιτείται προσφυγή στο σύστημα κοινωνικής αρωγής του συγκεκριμένου κράτους μέλους. Τα κράτη μέλη αξιολογούν τους πόρους αυτούς σύμφωνα με τη φύση και τον τακτικό χαρακτήρα τους και μπορούν να λαμβάνουν υπόψη το επίπεδο των κατωτάτων μισθών και συντάξεων πριν από την αίτηση για τη χορήγηση του καθεστώτος του επί μακρόν διαμένοντος.
- β) έχει ασφάλιση ασθένειας για κάθε κίνδυνο κατά του οποίου έχουν συνήθως κάλυψη οι υπήκοοι του συγκεκριμένου κράτους μέλους.

Οδηγία 2004/83/ΕΚ άρθρο 29 παράγραφος 1:

1. Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε οι δικαιούχοι καθεστώτος πρόσφυγα και καθεστώτος επικουρικής προστασίας να έχουν πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη υπό όρους ίδιους με τους ισχύοντες για τους υπηκόους του κράτους μέλους που έχει χορηγήσει το καθεστώς αυτό.

δεύτερο εδάφιο, μπορεί να αποδείξει ότι έχει αναχωρήσει από το έδαφος κράτους μέλους συμμορφούμενος πλήρως με απόφαση επιστροφής.

Τα θύματα παράνομης διακίνησης ανθρώπων στα οποία έχει χορηγηθεί άδεια παραμονής σύμφωνα με την απόφαση 2004/81/ΕΚ του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές, δεν υπόκεινται σε απαγόρευση εισόδου με την επιφύλαξη της παραγράφου 1, πρώτο εδάφιο, στοιχείο β), και υπό τον όρο ότι ο υπήκοος τρίτης χώρας δεν αποτελεί απειλή για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή την εθνική ασφάλεια. Τα κράτη μέλη μπορούν να μην εκδίδουν, να ανακαλούν ή να αναστέλλουν απαγόρευση εισόδου σε μεμονωμένες περιπτώσεις για ανθρωπιστικούς λόγους. Τα κράτη μέλη μπορούν να ανακαλούν ή να αναστέλλουν απαγόρευση εισόδου σε μεμονωμένες περιπτώσεις ή σε ορισμένες κατηγορίες περιπτώσεων για άλλους λόγους.

6.4 Οδηγία 2008/115/ΕΚ άρθρο 13:

1. Στον ενδιαφερόμενο υπήκοο τρίτης χώρας διατίθεται αποτελεσματικό ένδικο μέσο το οποίο του επιτρέπει να προσφεύγει κατά των αποφάσεων που αφορούν την επιστροφή ή να ζητεί την επανεξέτασή τους, όπως αναφέρεται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, ενώπιον αρμόδιας δικαστικής ή διοικητικής αρχής ή αρμόδιου

οργάνου που απαρτίζεται από μέλη αμερόληπτα και απολαμβάνοντας εξέχου αναξαρτησίας.

2. Η αρχή ή το όργανο που αναφέρεται στην παράγραφο 1 έχει την εξουσία να επανεξετάζει αποφάσεις που αφορούν την επιστροφή, όπως αναφέρονται στο άρθρο 12, παράγραφος 1, συμπεριλαμβανομένης της δυνατότητας προσωρινής αναστολής της επιβολής της εφαρμογής τους, εκτός εάν ισχύει ήδη προσωρινή αναστολή δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας.

3. Ο ενδιαφερόμενος υπήκοος τρίτης χώρας δύναται να ζητεί νομικές συμβουλές, εκπροσώπηση από δικηγόρο και, εν ανάγκη, γλωσσική συνδρομή.

4. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι η απαραίτητη νομική αρωγή ή/και εκπροσώπηση παρέχεται κατόπιν αιτήσεως δωρεάν σύμφωνα με την ισχύουσα εθνική νομοθεσία ή τις διατάξεις περί νομικής αρωγής και δύνανται να ορίζουν ότι η δωρεάν νομική αρωγή ή/και εκπροσώπηση υπόκειται στους όρους του άρθρου 15, παράγραφος 3 έως 6 της οδηγίας 2005/85/ΕΚ.

6.5 Οδηγία 2008/115/ΕΚ άρθρο 9:

1. Τα κράτη μέλη αναβάλλουν την απομάκρυνση:

- α) όταν αυτή παραβιάζει την αρχή της μη επαναπροώθησης, ή
- β) ενόσω παρέχεται ανασταλτικό αποτέλεσμα σύμφωνα με το άρθρο 13, παράγραφος 2.

2. Τα κράτη μέλη μπορούν να αναβάλλουν την απομάκρυνση για εύλογο χρονικό διάστημα, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικές περιστάσεις της συγκεκριμένης περίπτωσης. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν ιδίως υπόψη:

- α) τη φυσική ή διανοητική κατάσταση του υπηκόου τρίτης χώρας,

- β) τεχνικούς λόγους, όπως η απουσία μέσων μεταφοράς ή η έλλειψη δυνατότητας απομάκρυνσης λόγω αδυναμίας διαπίστωσης της ταυτότητας.

3. Εάν αναβληθεί η απομάκρυνση κατά τα προβλεπόμενα από τις παραγράφους 1 και 2, μπορεί να επιβάλλονται στον υπήκοο τρίτης χώρας οι υποχρεώσεις που ορίζονται στο άρθρο 7, παράγραφος 3.

6.6 Οδηγία 2008/115/ΕΚ άρθρο 3 παράγραφος 3:

3. «επιστροφή»: διαδικασία επανόδου υπηκόου τρίτης χώρας - είτε με οικειοθελή συμμόρφωσή του προς την υποχρέωση επιστροφής είτε αναγκαστικά:

- στη χώρα καταγωγής του/της, ή
- σε χώρα διέλευσης σύμφωνα με κοινοτικές ή διμερείς συμφωνίες επανεισδοχής ή άλλες ρυθμίσεις, ή

Ανήλικα θύματα

6.7 Οδηγία 2008/115/ΕΚ άρθρο 10:

1. Πριν αποφασισθεί η έκδοση απόφαση επιστροφής έναντι ασυνόδευτου ανήλικου, παρέχεται βοήθεια από κατάλληλους φορείς άλλους από τις αρχές που διενεργούν την επιστροφή, λαμβανομένων δεόντως υπόψη των βέλτιστων συμφερόντων του παιδιού.

2. Πριν απομακρυνθεί ασυνόδευτος ανήλικος από το έδαφος κράτους μέλους, οι αρχές του κράτους μέλους αυτού εξακριβώνουν ότι ο ασυνόδευτος ανήλικος θα επιστραφεί σε μέλος της οικογένειάς του/της, ορισθέντα κηδεμόνα ή κατάλληλες εγκαταστάσεις υποδοχής στο κράτος επιστροφής.

Αναφερόμενες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ

2012/C326/47	Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2012/29/ΕΕ	Οδηγία για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία θυμάτων της εγκληματικότητας και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2001/220/ΔΕΥ του Συμβουλίου (προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο 16 Νοεμβρίου 2015)
2011/99/ΕΕ	Οδηγία περί της ευρωπαϊκής εντολής προστασίας (προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο 11 Ιανουαρίου 2015)
2011/98/ΕΕ	Οδηγία σχετικά με ενιαία διαδικασία υποβολής αίτησης για τη χορήγηση στους υπηκόους τρίτων χωρών ενιαίας άδειας διαμονής και εργασίας στην επικράτεια κράτους μέλους και σχετικά με κοινό σύνολο δικαιωμάτων για τους εργαζομένους από τρίτες χώρες που διαμένουν νομίμως σε κράτος μέλος (προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο 25 Δεκεμβρίου 2013)
2011/95/ΕΕ	Οδηγία , σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας (προθεσμία μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο 21 Δεκεμβρίου 2013)
2011/36/ΕΕ	Οδηγία για την πρόληψη και την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων και για την προστασία των θυμάτων της, καθώς και για την αντικατάσταση της απόφασης-πλαίσιο 2002/629/ΔΕΥ του Συμβουλίου Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, υπόθεση Rantsev κατά Κύπρου και Ρωσίας (αριθ αίτησης 25965/04)
2010/C83/02	Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης
2009/52/ΕΚ	Οδηγία σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών
2008/977/ΔΕΥ	Απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου, για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τυγχάνουν επεξεργασίας στο πλαίσιο της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις
2008/115/ΕΚ	Οδηγία σχετικά με τους κοινούς κανόνες και διαδικασίες στα κράτη μέλη για την επιστροφή των παράνομως διαμενόντων υπηκόων τρίτων χωρών
(ΕΚ) 562/2006	Κανονισμός (ΕΚ) για τη θέσπιση του κοινοτικού κώδικα σχετικά με το καθεστώς διέλευσης προσώπων από τα σύνορα (κώδικας συνόρων του Σένγκεν)

2004/83/EK	Οδηγία του Συμβουλίου, για θέσπιση ελάχιστων απαιτήσεων για την αναγνώριση και το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών ή των απάτριδων ως προσφύγων ή ως προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας για άλλους λόγους
2004/81/EK	Οδηγία του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές
2004/80/EK	Οδηγία του Συμβουλίου, για την αποζημίωση των θυμάτων εγκληματικών πράξεων
2004/38/EK	Οδηγία σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ
2003/109/EK	Οδηγία του Συμβουλίου, σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες
2001/220/ΔΕΥ	Απόφαση πλαίσιο του Συμβουλίου σχετικά με το καθεστώς των θυμάτων σε ποινικές διαδικασίες

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Τα δικαιώματα της ΕΕ για τα θύματα εμπορίας ανθρώπων

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2013 — 28 σ. — 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-79-28442-7

doi:10.2837/48246

ΠΩΣ ΘΑ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΙΤΕ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΕ

Δωρεάν εκδόσεις:

- ένα αντίτυπο:
από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).
- περισσότερα από ένα αντίτυπα ή αφίσες/χάρτες:
από τις αντιπροσωπείες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://ec.europa.eu/represent_el.htm),
από τα γραφεία εκπροσώπησης στις εκτός ΕΕ χώρες (http://eeas.europa.eu/delegations/index_el.htm),
επικοινωνώντας με την υπηρεσία Άμεση Ευρώπη (http://europa.eu/europedirect/index_el.htm) ή
καλώντας τον αριθμό 00 800 6 7 8 9 10 11 (δωρεάν τηλεφωνικός αριθμός από όλη την Ένωση) (*).

(*) Οι πληροφορίες παρέχονται δωρεάν, και οι κλήσεις είναι γενικώς δωρεάν (ενδέχεται όμως κάποιες κλήσεις που πραγματοποιούνται μέσω ορισμένων τηλεπικοινωνιακών φορέων ή από τηλεφωνικούς θαλάμους ή ξενοδοχεία να χρεώνονται).

Εκδόσεις επί πληρωμή:

- από το EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>).

Συνδρομές επί πληρωμή:

- μέσω των εμπορικών αντιπροσώπων της Υπηρεσίας Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm).

ec.europa.eu/home-affairs
ec.europa.eu/anti-trafficking

■ Υπηρεσία Εκδόσεων

ISBN 978-92-79-28442-7

9 789279 284427